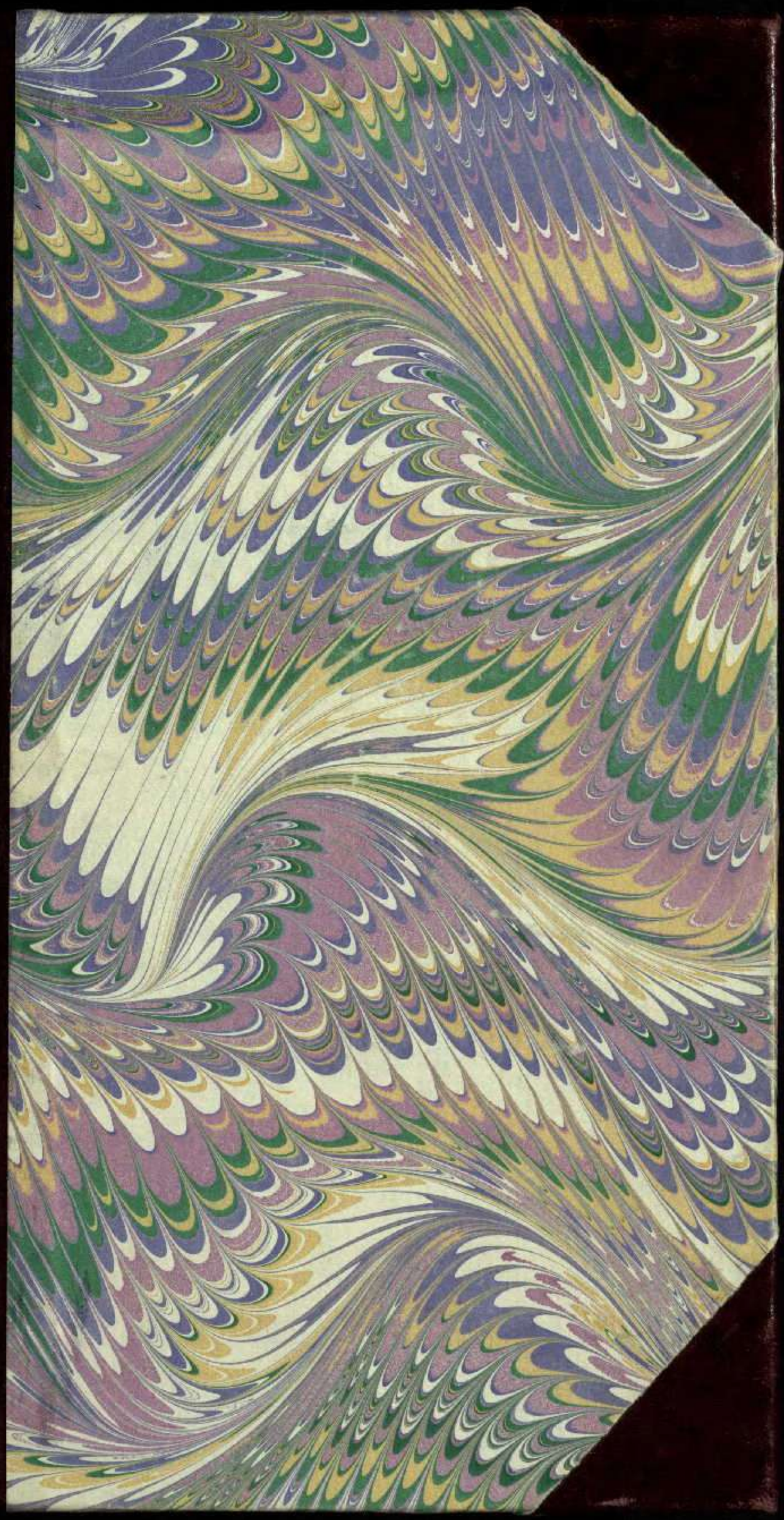

141 868

ATENEU BARCELONÈS

Ateneu Barcelonès
Biblioteca

N.° 114059
Arm. 4F pq
Est. Sala 3 - H - 13

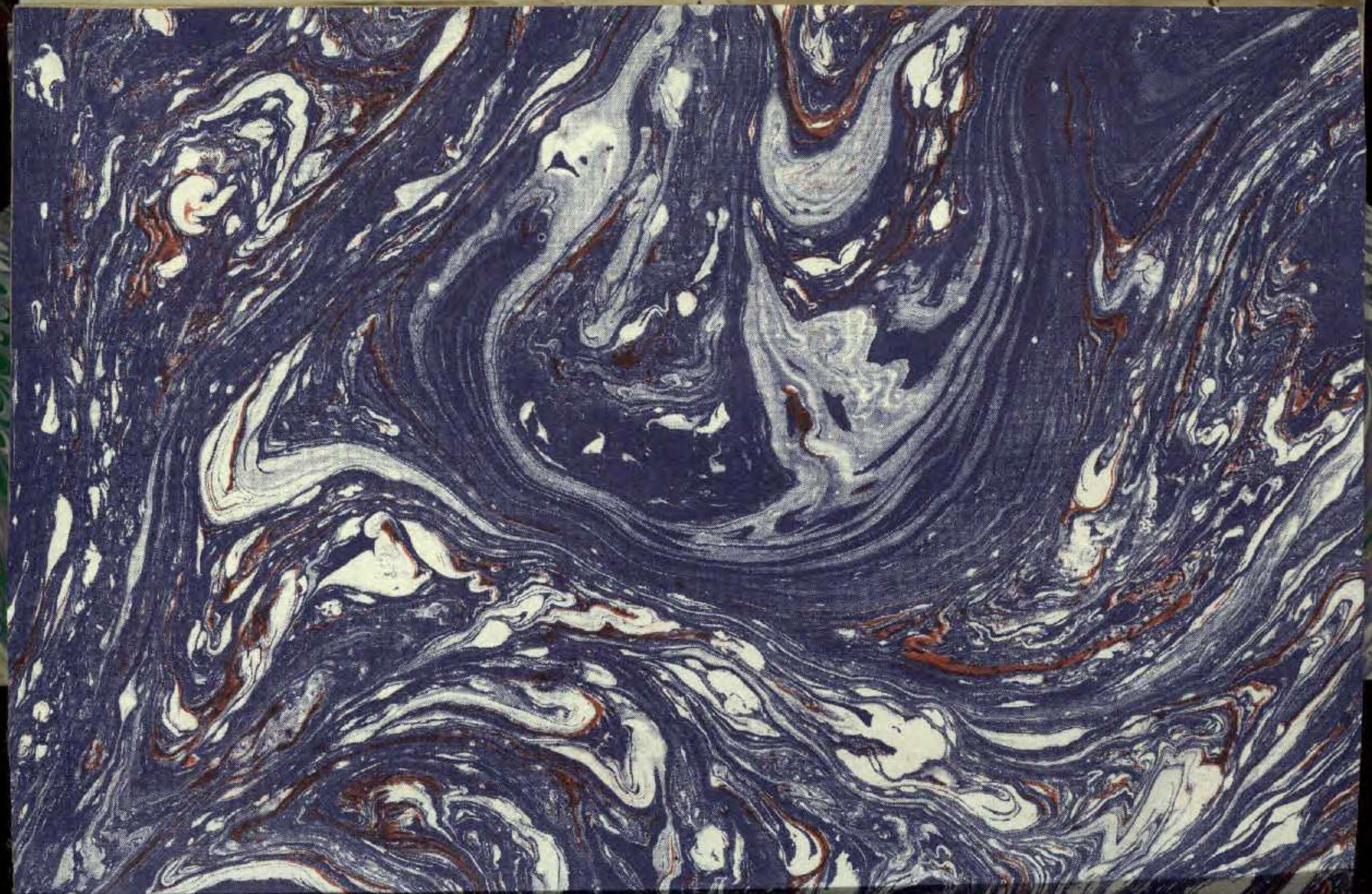

78 cartes manuscrites original de Pompeu Fabra

dirigides a Joaquim Casas Carbó,des de Bilbao,sobre
Gramàtica Catalana,durant els anys 1909 a 1912,
més 16 pàgines sobre Col.locació dels Articles.

R. 114059

1910-11-12

Carta d'en Tabr

der. de Bilbas

La gramàtica catalana

978 cartes més
16 plànes sobre Col·locació
dels Articles

(Col·lecció d'articles publicats a el Poble)

Ara vaig a parlar-te d'una altra cosa.

Després de diferents temptatives infructuoses, s'ha arribat a fundar a Bilbao un Centre Català. Això pot arribar a esser molt important, puix a Bilbao hi ha molts catalans; però ara com ara es molt poqueta cosa. Tot seguit s'hi han dibuixat dues tendencies: els uns voldrien que fos un centre merament recreatiu, on s'anés a prendre café, a jugar, a llegir el diari i prou; els altres, en canvi, voldrien fer-ne un centre de cultura, amb la seva biblioteca, on se donessin conferencies, concerts, sessions exposicions, etc. Aquests s'han bellagat, han aconseguit distribuir-se les cartes de la directiva i m'han ofert la presidencia (ja he acceptat). Ara, en el seu darrer ofici pel

Pag. 7. No podria posar-te el discur-

blicar-la. Si no es així, te prego: - 1º de procu-
rar que la <u>selecta</u> vigui feta aviat. Estigues
amb en Massó i vès d'arreglar-li una pro-
meteu a formal; i si veus que no pot re-
fiar-me'n, trobar-me un altre collaborador. Jo
no sé qui podria encarregar-se'n. Jo no puc
fer-la perque no tinc aquí els llibres necessaris
- 2º De veure què ha fet l'Arteaga amb els
quatre capitols de fonetica que te des de primer
de Juny. Els ha revisats? Per què no-me-ls
torna? - 3º De triar aviat el paper, fixar el
format i enviar-me aviat una o dues planes
de prova (jo t'enviaré original un dia d'aquest.
el capitol VIIe amb la correccio teva i els se-
güents, que·t prego que repassis com vas fer
amb el VIIe) Aviat t'enviaré l'original per
el llibret «Quinton de gramatica catalana» (

Pag.

Tues obres. Jo t'envio per que esplores a
en Rossinyol, a l'Iglesias, a en Maragall
i altres amics nostres. Si t'ho veus bon dis-
sats, jo't escriuré demanant-los les obres,
si'n que tu mateix ja no t'encarregues de
demanar-los-les en nom meu (Com convegui)
I a tu, com a editor, jo·t prego que l'Avenç
ens enviï tot el que podrá. Fes-ho pel
Centre, pel bon nom de Catalunya i pel
teu antic amic!...

Crec que t'he demanat prou favors
per avui. Me contestarás aviat, oi?

T'abraza ben afm. ton amic

P Fabra

P.S. Quan torna a sortir el Poble?

Pag. 7. No podria posar-le·l diacri-

cantbe deixi d'esser una societat exclusiva-
ment recreativa, creuen que'l primer que
cal fer es formar una biblioteca. L'aspiració
immediata es omplir el no gaire gran ar-
mari destinat als llibres. Això fora fail com-
bat amb molts diners i amb l'entusiasme
de tot-hom; pero nii som gaires rics, ni
tot hom veuria amb bons ulls que'ns ho
gastessim tot en llibres. Si·ls pocs diners
que podem arreconar, els destinessim tots a
la biblioteca, hi auria raons, i potser la
societat se n'auiria a rodar. La aguda si-
tuació, els de la directiva, sabent que jo soc
amic de molts escriptors catalans, m'han
encarregat de pregar-los que'ns vulguin a-
judar en la nostra empresa de cultura i
de catalanització, fent-nos present de les

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34

14 gener 1910

Estimat amic Casas: Diumenge
vaig rebre els llibres que m'vas enviar.
Moltes gracies. Complliré el teu encarrec de
donar particularment les gracies a l'Iglesias,
sense perjudici que el Centre les hi dongui
oficialment, així com a vosaltres. La teva
carta m'ha causat una viva satisfacció.
Sabs que m'figurava? Que ja no'ns recor-
daveu gens ni mica de la nova grama-
tica. Tu'm dius que estau disposats a comen-
sar-ne l'impressió tot seguit, i jo't dic que
ja tinc l'original complet, a punt d'enviar-lo
a les caixes. Demà t'enviaré la Morfologia,
que acabo de revisar; dintre pocs dies, la

Pag. 7. No podria posar-se el diacri-

Convindria que desde ara tu i jo sostinguessim una correspondencia seguida; jo t'escriuria tots els dubtes que se m'ocorreguessin en la revisió de la gramatica, i tu me'ls aniries resolent, escrivint-me al mateix temps les correccions y addicions que se t'ocorreguessin; una correspondencia que atenués els inconvenients de la meva absencia.

Comencem-la:

I.- El quadern 3r está ja revisat per tu. Si·l llegeixes de nou, veuràs que hi he fet les correccions que tu m'indicares: he suprimit sembrar en la llista de la pag. 123;- he fet notar pesa malgrat pès;- he tret atresora malgrat tresor (estàs segur que a Barcelona diuen tresor?);- i aon deia que muchos

II. No podria posar-le·l diacri-

Foretica, que entic revisant; i més tard, la Sintapi y la Formació de paraules, que estarán segurament revisades abans de comensarse l'impressió per aviat que aquesta comensi. Però la quinta part, la selecta, ¿ja estará a punt, no al comensarse l'impressió, sino quan les altres quatre parts ja serán impreses? Istic segur que aquesta dilxosa selecta tindrá llarg temps empantanegada l'impressió de la mena gramatica (profecia d'en Fouleché). Diferents amics m'han conseillat que renunciés a la collaboració d'en Maso, i que cerqués algú altri... Bindrán raó? Ha fi, alabat sia Deu; en ultim terme renunciarém a la Selecta; la gramatica sortirá incompleta... ad majorem Cataloniæ gloria!

Hoc a les combinacions que haguèm, que ha-
guèu (pron. caguèm, caguèu) no m'agraden
gens, i crec que hauríem d'evitar-se. Resten
hagèm, hagèu i hàgim, hàgiu. Rebutjat ha-
guèm, jo m'decantava a hagèm que a resp.
a hajàm, com vegèm resp. a vejàm, digèm
resp. a digàm, conegèm resp. a conegàm, etc.
A aquesta preferencia obeeix la redacció primi-
tiva del §71 (pag. 170). Pero hagèm no's diu,
i ara, al fer la revisió, m'ha semblat que
en el text calia donar la preferencia a hágim
malgrat la seva accentuació irregular (A
Mallorca diuen hájem, a Valencia háchem; can-
vi d'accent que retrobem en el castellá vulg.
hayamos). Crec ja que podria admetre el
canvi d'accent (comparable al que ha tin-
gut lloc en l'imperfet: parlabámus >

Pag. 7. No podria posar-se: l'diacri-

escriuen -as, -an, etc. en lloc de -es, -en, etc
he reemplassat muchos per algunos (bu,
això, ho sabs millor que jo ; jo·m creia que
encara eren molts, - majoría, - els que escrivien
menjas, menjan ; tu·m dius que no ; me n'ale-
gro forsa ; pro deixa-m preguntarte com ara
ja poc : n'estás ben segur?

II.- Ls estabellar o estavellar? S'haurá
de consultar algun mallorquí o tarragoni.

III.- Ls el present de subjuntiu del verb
haver, diem i salem escriure haguèm ✗ i ha-
guèu. Tambè diem hàgim ✗ i hàgiu. Ls fi, les
formes que corresponen a les antiques (ha-
jàm, hajàu) son hagèm, hagèu (que no crec
que s'usin a Barcelona). Quines formes te
semblen les preferibles? Haguèm i haguèu,
amb la seva radical del pretérit i donant

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34

19 gener 1910

Estimat amic Casas, Abans d'ahir te vaig enviar, en un paquet certificat, la Morfologia (Cap. VII a XIII) excepte una llista alfabetica de verbs irregulars, que ha d'anar entre-ls capitols X i XI. L'has rebut?

Noves qüestions:

Ja sabs que soc partidari de la supressió de la h etimologica (ja suprimida a Italià i rumanès), i, com veuràs, l'he suprimida en la meva gramatica. Pero, ara, al fer la revisió, m'ha vingut un dubte: essent la supressió de la h una reforma que ha fet tant poc camí, en oposi-

Pag. 7. No podria posar-se: l'Alcoi-

poarlàvem, data l'influencia del singular); ha-
vors caldria adoptar la redacció posterior, la
del paper engarpat. Digues-me la teva opinió.
Si donem la preferencia a hàgim, caldrà es-
borrar dels pag. 170 i 171 els dos paragraf
(text i nota) assenyalats amb la ratlla
. Si donem la preferencia a hagèm, ha-
vors arrencarèm el paper engarpat.

Bon per avui.

Esperant contesta teva ben aviat,
t'abraça cordialment el teu amic

Pfabra

dibu que pot exercir certa influencia en la propagació de les reformes patrocinades per l'Aneç

Un altre dubte ortogràfic: Ta ja sabs que paral·lelament a me i·m, te i·t, nos i ·ns, etc. el català antic presenta ho i ·u (ex.: no·u dich) i hi i ·i (ex.: no·y vaig). Avui arribem cantantment hi i ho. Dient els occidentals no·u (i no no ho), crec indispensable admetre ·u (en substitució a ho) deixa de usual; i un cop admès ·u al costat de ho, sembla natural que s'admeti ·y al costat de hi. Tra bé, com te sembla millor escriure aquest ·y: ·y, o ·i? (no·y vaig o no·i vaig?). O potser te sembla millor escriure cantantment hi?

Pag. 7. No podria posar-se·l diacri-

tú adoptar-la en un llibre destinat a estrangers? La meva qüestió com la de la h final, per exemple, la conservació de la h (ex.: amich) i la seva supressió (ex.: amic) son dues ortografies igualment habituals, i l'autor d'un llibre com el meu pot adoptar perfectament la segona (tot citant la primera); però en el cas de la h final, pot donar-se la seva supressió com a una ortografia en ués? no tindria, al contrari, tot l'aire d'una innovació del autor? (una innovació en un llibre que no n'ha de contenir cap! (ç, ò, etc. no son innovacions: son signes de pron. figurada). Per altra part, o me dol renunciar a una reforma (que crec convenientissima) en un

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34

31 de gener de 1910

Estimat amic Cases: Heu rebut l'original que-us vaig enviar? Escriu-m'ho a volta de correu, puix estic amb ansia. Cada vegada que-us enviaré original, escriviu-me tot seguit d'haver-lo rebut.

Consulta que espera resposta: la de la h i le dels pronoms hi, y, i. La primera corre certa presa; puix sense resoldre-la no es possible confeccionar el vocabulari (ja que l'adopció o la supressió de la h modifica l'ordre alfabetic). Això no vol dir que s'hagi de resoldre precipitadament. Pensa-t'hi bé, adue consulta-u amb en Massó; pero no t'hi adormis

Nova consulta: En la xifra de nombres

Pag. 7. No podria posar-se: l'd'aci-

Consultes pendents:

I.- estabellar o estavellar?

II.- ~~Saber~~ de les tres formes haguèm, hagèm i hàgim, a quina cal donar la preferència?

III.- Suprimeixo l'h etimològica o la mantinc?

IV.- Escric hi, i o y? (davant de vocal, s'entén)

Consulta II, III i IV amb en Massó (i), al mateix temps, no li deixis de portar la Selecta)

Salutacions cordialment

Pfabra

P.S. La partió III té una gran importància per a la confecció dels vocabularis, puix aporta l'ordre alfabètic del mots. No t'adormis, doncs!

P

de recomanar-te que parlis amb en Manó
sobre la Selecta. Convindria que la fes tot se-
guit. No podria ater Uesta a mitjan Mars?
Tant fail que li fóra feta abans d'hivern!

Acabo de rebre una carta de l'editor Só-
ler participant-me que va a comensar
l'impressió del diccionari català-castellá d'en
Roviro Virgili i demanant-me que li fassi
un proleg: un estudi sobre la llengua cata-
lana. Jo li he contestat que abans d'escri-
re el proleg me cal acabar l'obra; que'm
vagi enviant els plecs impresos, i que, en
vista del que vigui l'obra, li faré o no el
proleg. Què'n sabs tu, d'aquest diccionari?
Darrera llástima que per mor de no ésser amb
vosaltres, l'Avenç no hagi encara empres
la publicació d'un diccionari!

Pag. 7. No podria posar-se el diacri-

els exemple texts d'autors migevals. Quines abreviacions emplearies per a designar les seguents obres? Tirant lo Blanch («T. B.»? «Tirant»)
Bernat Metge («B. M»? «Metg.»?), Ramon Llull («R. M»? «Llull»?), cronica d'en Muntaner («Cr. N.»?)
cronica d'en Jaume («Cr. J.»?)

Observacions: Els §§ voltats d'una ratlla blava son notes intercalades, que han d'anar amb lletra més petita que'l text.- El subratllat amb tinta negra vol dir: lletra cursiva.- El subratllat amb llapis vermell vol dir: lletra rodona espaiada (subratllat a l'alemanya)

Fixa-t en la traducció castellana dels mots catalans i en la redacció; introdueix-hi les modificacions que t'semblin necessaries, communicant-me-les.

Com sempre que t'escric, no·m descuidaré

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34

29 de març de 1910

Estimat amic Casas, Me pregunta si, adoptat el punt volat, s'ha d'escriure veure-l o bé veure·l ; ser, mel, etc. o bé se·r, me·l, etc.; portar-ser o bé portar-se·r. S'ha d'escriure veure-l; altrament s'escriurien igual dugues coses tant diferents com veure-l bo (verle bueno) y veure·l bo (ver el bueno). Veure-l (verlo) es una paraula, els elements de la qual se separen amb un guió com ara·ls dels mots tot-hom, poca-vergonya. En veure·l bo (ver el bueno), l forma un tot sintactic (un complement del verb) amb bo ; es solo foneticament que s'uneix a veure, i crec que caldria escriure veure i ·l separats com dugues paraules graficament successives. (veure-l bo, pero:

Pag. 7. No podria posar-se·l diacri-

Us vau a homenatjar? Déu mereixen!
Jo no hi podré ser, pobre expatriat! Però,
amb ocasió d'aquest homenatge, us vaig a fer
una prometença: tradueix per a la vostra
biblioteca popular una obra de cada una
de les llengües que conec.

Us saluda afm.

P. Fabra

i de la d̲ finals no son gaire difícils:

I. Darrera de consonant, s'escriurà g̲ o c̲, d̲ o t̲, segons que·ls derivats tindran g̲ o c̲, d̲ o t̲. Les paraules que, segons aquesta regla, cal escriure amb g̲ i d̲ finals no crec que siguin gaires més que les següents: fang, sang, dring, oblong, llong, diftong, llarg, amarg (al qual preferiria amargant o amargós segons els casos), alberg, xamberg, dramaturg, burg; card, llard, tard, esguard, baiard, bastard, covard, verd, bord, sord, tord, acord, record, retard, Eduard, Ricard, ludald (a herald o heralt preferiria heral o herau). En la primera persona irregular del present d'indicatiu: sempre c̲. Ex.: valc, tinc, etc. malgrat valga, tinga, etc.

II.- Darrera de vocal en els paroxitons, s'escriurà g̲ o c̲, d̲ o t̲, segons que·ls derivats tindran g̲ o c̲, d̲ o t̲. Sixi, àvid, licit, proleg,

Pag. 7. No podria posar-se: l'd'acci-

veure·l bo). - Prefer-ser-ho preferible (almenys per ara) se·n, me·l etc. (amb els llurs elements ben acentats) a sen, mel, etc. (malgrat escriure-s del i no pas de·l, al i no pas a·l). - Crec preferible anar-men (quan no anar-me-n) a anar-me·n; jo evitaria intercalar el punt volat entre els elements dels nexes verb + afixes

La g i la d finals no poden absolutament ésser usades en paraules que no presentin g- i d- rep. en el llur origen (en el llur ètim), sigui la que's vulgui la forma dels llurs derivats (Dones: amic [de amicus] malgrat amiga, buit [de vōcitus] malgrat buida, etc, etc.) Ara, les paraules que tenen g i d en els llurs ètims (els derivats de les quals presenten sempre g i d rep.), el meu criteri, fins ara, havia estat d'escriure-les amb g i d rep. Seguint aquest criteri, les regles per a l'emplen de la g

vors fret. Això permetria dnar (me xembla) aquesta regla: Darrera de vocal accentuada s'escriurà sempre t: prat, nebat, oblit, mut, fret, virtat, quietut... (D sempre c, llevat en dugues o tres paraules. bp.: groc, amic, grec etc.). Una tercera ancerció fora escriure pròlec etc. en lloc de pròleg, etc; pero aquesta no m'xembla acceptable, perque acceptarla la c en representació de la g grega, per què no pròpuc, etc. La raó ~~[illegible]~~ d'admetre la d i la g finals es no desfigurar massa bs mots davis tals com àcid, dcid, vermífug, etc, que presenten d i t en totes les llengües que bs han adoptats. Totes aquests mots bi la pròleg (prologus, prólogo, prologue, Proolog, etc.)

La principal causa dels meus dubtes sobre la supressió de la h etimològica es la por que il fet de trobar-se bs mots home, historia, etc.

Pag. 7. No podria posar-se: l'd'acen-

estòmac.

III. Darrera de vocal en els oxitons: Mitjançant el canvi de la terminació -do en -de (rude, mode etc.), els oxitons que cal escriure amb d final creu que queden reduits a pred (prĭdus) i als derivats en -ud (-udo). Els oxitons en -g queden reduits a rs o ts: demagog, pedagog (pues creu que els post-verbals tret dels verbs en -egar cal escriure-los amb c final tant si -egar ve de -ĭgare com si ve de -icare: com plegar (plicare): plec, com pregar (pricare): prec ... regar (rigare): rec i no reg).

Concessions a fer en el sentit de disminuir el nombre de paraules en -g i en d finals? La primera ja està dita: escriure rec i no reg. La segona seria admetre -ut en substitució de -ud (ex: solitut, gratitut) i alla-

ment més importanca que·l primer. Perquè l'inclusió del vocalulari castellá-catalá no allargués massa·l llibre, se faría una sola llista alfabetica amb els mots catalans del vocalulari cat.-cast. i els mots castellans del vocalulari cast.-cat., i aixó permetría suprimir d'aquet tots els mots que en la llista alfabetica ils caldria anar inmediatament devant o derera dels mots catalans corresponents. Model o' mostra:

albixeres - albricias

alborotado - arremorat

alcanzar - aconseguir, atenyer

ale - aliento

alegar - allegar

alegoría - allegoria

alegre - alegre

alegria - alegría

7. No podria posar-se·l diacri-

escrits seuse h restará autoritat a la mevа gramática, feut esenre a molta gent que es un llibre més de propaganda, tendencios, etc. Son tantes les qüestions importants tocades en la meva gramática i en les quals m'agradaria portar al lector el convenciment de la bondat de les solucions adoptades, que m sabia molt greu que ma reforma ortográfica (potser déplacée) pogués effaroucher a molts. Què me'n dius?

Una consulta. Tu sabs que la gramatica conté un vocabulari català-castellá (format per les paraules que fguren com exemples a el llibre). Potser fóra convenient afegir-n'hi un de castellá-catalá (per als efectes de la descastellanització.) Per al lector castellá aquest segon vocabulari fóra, en veritat, poc important; pero per al lector catalá tindria indudable

Bilbao, Alameda de San Mamés 34

14 d'abril de 1910

Estimats amics Casas i Massó,

Quan aureu llegit la Fonetica i la Morfologia, us enviaré la Sintaxi i la Formació de paraules, que tinc enllestides, a punt d'anar a l'imprenta, i que vaig a desar i tancar amb pany i clau fins al moment d'enviar-vos-les, que·m sembla que tigará a arribar. Del contrari, no acabaría mai de rellegir-les i retocar-les, potser les espatllaria, i segurament deixaria de fer una infinitat de coses que avia anat deixant per més endavant pensant-me candidament que d'un dia a l'altre anaveu a comensar l'im-

Pag. 7. No podria posar-te·l diacri-

Alejandro - Alexandre
alemany - alemán
alenada - hálito, bocanada, vahorada
alenar - alentar (3ª pers. alena)
Alexandre - Alejandro
- - - - - - - - - - - - - - -
_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _
_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _
aliento - ale
- - - - - - - - - - - - - - -

Què prefereixes: el voc. cat-cast. sol o acompanyat d'un voc. cast-cat?

Estimat Casas, Reb dius vaig saber la mort de la teva mare. No·m cal dir-te que·n vaig tenir un gran sentiment.

Reb l'abraçada cordial del teu amic

Pfabra

aviat ; i, ja completament terminada la Sintaxi i enllestit el Vocabulari (actualment bastant avansat), me trauré d'aldavant aquesta gramática catalanesa i em dedicaré en ji a altres feines, tot esperant pacientment que li arribi el dia d'anar a l'imprenta!

Us abraça cordialment el vostre amic

Pfabra

7. No podria posar-le el diacrí-

presió de la meva gramatica. Però abans de desar la Sintaxi, voldria que llegissin el seu derrer paragraf i m'hi fessin totes les correccions que calgui fer-hi. És un paragraf que tracta del adverbi pas; m'ha costat infinidament d'escriure, i no sé pas si està bé. Trobo en les publicacions catalanes (per exemple, en els articles d'en Rahola, traductor d'Anatole France) molts pas que jo no emplearia mai, i no sé si la meva absencia de Catalunya m'ha fet perdre el sentiment d'aquesta negació catalana i al tractar d'explicar-la cometo alguna inexactitud. Per això sotmeto el dit paragraf a la vostra aprovació, abans de procedir a la seva redacció definitiva. Torneu-mel

Estimat amic Casas, Ja sabs que jo
preferia ą, ę, ǫ a ą, ę, ǫ : (,) es el signe
generalment empleat per a indicar la pron. oberta,
se diferencia més del punt (.) que no pas (,),
i ę, etc. Jan potser més bonic que no pas ą, etc.
Però es clar que aquestes serveixen el mateix
pe aquelles per a diferenciar les vocals obertes de les
tancades i poden passar (com te deia quan vaig
llegir ràpidament que equivocadament les havien fet
venir en lloc de les altres.) Vosaltres malignes dieu-hi.
A vosaltres, quines us agraden més, ara que heu
vist ę, ę, ǫ en l'obra d'Em. Serey i les podeu compa-
rar amb la ą, ę, ǫ, que posseiu ? Si us agraden mes
ę, ę, ǫ, adoptem ą, ę, ǫ : ja ns ve d'un mes més o
menos. [illegible] bé fi,
fem el que us sembli. Al vostre gust i conveniència
me sotmeto. Demà t'enviaré una carta contestant
les teves consultes sobre ortografia general i sobre l'ortò-
grafia adoptada en "Perpinyanenques" havent les poesies
toarneses hi falta el Canigou i una on hi ha
una descripció del paisatge, (Rosellonès) i·s porta del Canigó i
de les Alberes. Darrera llestima! T'abraça P. F.

Bilbao, Alameda de San Mamés 34

8 de maig de 1910

Estimat amic Casas, Dnacceptable que·l
sò qui·ls rossellonesos donen a la o tancada (per
ex., en Canigó) sigui representat adés per o,
adés per u. Si·l moment que un mot com tota
ha d'esser llegit tuta quan rima amb ruta, es
clar que cal llegir-lo sempre tuta (altrament, quin
efecte no faria sentir, en una matexa poesia, ades
tota a la barcelonina, ades tuta a la rossellonesa!).
Si cal pronunciar apert mot constantment tuta,
no es cau ni convé escriure-l de duguen maneres dis-
tintes. Per exemple, el lector no-rossellonès que llegirá
Un Casament tremblant (impès amb el sistema adop-
tat en les proves que tinc a la vista), al trobar en
els versos 5è i 6è els mots Anatona i minyona

Pag. 7. No podria posar-se·l diacrí-

K.142935

TARJETA POSTAL

BILBAO
6-MAY.1907
(47)

A D. Joaquín Casas-Carbó

Calle de la Diputación 295

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

accent que podrie esser el circumflexe, i llavors, en el vostre llibre, caldria consignar en una nota que l simbol ô representa la vocal u, que minyôna sona minyúna. ~~La~~ A fi de facilitar la comprensió del llibre, convindria fer notar igualment que l rossellonès suprimeix la v de peix, mateix, agreix, etc (que en el text caldria escriure peiç, mateiç, agreiç etc. I quan escriuen aná, patí etc, en comptes de aná, patí, etc..?), i convindria molt que i ilustressin un vocabulari de mots rossellonesos (amusar, certenament ...)

Jo preferiria que i abenden a que hi abenden i que u escriuen a que ho escriuen. Cal evitar ni h valencians i malorquins pronunciin que u... o que ho...

Jo crec noi-a més acostat a la pronunciació (noi-ə)

Pag. 7. No podria posar-se l diacri-

cause vos que us advertesi que cal pronunciar amb u, els llegirà amb o, pronunciarà minyona, Anatona, i més avall hi caldrà pronunciar Anatuna (rimant amb comuna). Cal, doncs, emplear un sol signe per a la o rossellonesa. Quin? La ~~[illegible]~~ solució més pràctica es, ja que cal pronunciar u, escriure u, solució que coincideix igualment als rossellonesos i als catalans espanyols. Ara, si vosaltres pretenieu per un sistema ortogràfic per a ésser adoptat pels rossellonesos, la solució u ja no es tant bona, puix no es pas de témer que els rossellonesos escriguin normalment minyuna, tuta etc., en oposició als nostres minyona, tota, etc. Tenint en compte això i que el to en català no es (segons tinc entès) exactament igual al de u, fora potser millor escriure-la o amb un accent indicador de la seva pronuncia especial,

Estimat amic Casas, Rosada a recó la gramática, vaig en fi a dedicar-me a altres fines i ja he comensat a regirar els meus papers en l'intenció de reprendre algun dels meus treballs ja comensats i que, ara, tot esperant l'impressió del meu llibre, me penso que tindré prou temps per acabar. Regirant papers, he trobat la colleció d'articles publicats, sota el titol de Diàlegs gramaticals, en el Poble Català (també he trobat una carta teva del maig passat, on me dius que pensen comensar a imprimir la meva gramática el juny següent!) i he recordat que havia comensat a reunir-los en un tomet de la meva biblioteca. En la creença que no haveu canviat de parer, n'he fet una tira i us l'envio en el present correu, en paquet certificat. D'article sobre les formes veiés i veges (que no havia arribat a enviar-te), si no t'agrada, el treus. També tinc a punt d'enviar els tres meus treballs, publicats en el volum del Congrés de la Lleng. Cat., La lletra h, La l palatal y L'accentuació gràfica, amb els quals crec que's podria fer un altre tomet amb el títol de Tres reformes ortogràfiques Va endavant l'impremtà de Perpinyanenques? Sobre tot no escriguen el so ü, ades o, ades u, com en les formes que m'heu remetre! Afm.t. Alcover

que no pas no-ia ; pero l'Arteaga creu el contrari. Resalem sota el punt de vista tipogràfic. D'on reparem una veu com calem?

Un dia d'aquests us enviaré la sintaxi. Llegiu-la amb compte, puix és tractada de la part més delicada de la gramàtica, aquella en què és més fàcil caure en alguna inexactitud.

T'abraça afm. tos amic

Pfabra

340
12

68
34

4.080

Bilbao, Alameda de San Mamés 34
6 de juny de 1910

Estimat amic Casas,

Avui mateix t'enviaré la Sintaxi, que ja havia remès, junt amb altres papers, al poble on penso anar a passar l'estiu. Si això ha fet que no te la pogués enviar tot seguit de rebuda la teva carta. Aviat t'enviaré la Formació de paraules, a la qual vull fer algunes addicions. Junt amb la Formació, t'enviaré el §82 o llista alfabetica de verbs irregulars, que ha d'anar entre els capitols X i XI.

Us prego, tant a tu com a en Manó,

K.142937

TARJETA POSTAL

A D. Joaquín Casas-Carbo

13 MAY 10

Diputación, 275

Barcelona

En este lado se escriba solamente la dirección.

que, la del dones, la del pas. Les exemples son tretes de Tirant, Metge, Lull, Cron. Jaume, Muntaner. Hi trobo a faltar un altre cronista i Eximenis. ¿Podrieu enviar-me alguna cosa d'agent i la cronica d'en Pere o d'en Declot (la que us sembli mes interessant per al meu objecte)? Les obres que m'enviareu, jo les llegiré durant la meua estada a Górtiz (el poble on puso pensar l'estiu), i els exemples que trega, els afegiré a les proves en el moment de corregir-les. Trobareu-me dones un poquet d'obres: les que us he indicat o d'altres, si us semblen millors. Un dia d'agost us tornaré el Felip d'en Lull i la cronica d'en Muntaner,

que llegim ben detingudament la sin-
taxi, pues es la part més delicada i
on més fàcilment se pot incorrer en
alguna incapacitat. Cree que i son
tractades totes les qüestions importants
i que en cada cas queda indicada i
justificada la solució més convenient,
sense perde d'obra el seu caràcter didàc-
tic, d'exposició imparcial. Hi ha tractades
la qüestió dels auxiliars *aver* i *esser*, la
de la concordança del participi passat,
la de la preposició *a* en els complements
directes, la de les preposicions *per*, *pera*,
a i *en*, la de la traducció de *cuyo*,
cual, *el que* y *lo que*, la del empleu de les
preposicions abans davant de la conjunció

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34

12 de juny de 1910

Estimat amic Casas, Ja t'he enviat la Sintaxi i la Formació de paraules. Suposo que les hauràs rebudes. Escriu-me'n. Repeteixo el que t'deia en la meva darrera carta: llegeix amb força compte la Sintaxi!

He rebut les quatre galerades que comprenen els sis primers paragrafs. Bé, d'ampliaria. Al compaginar, tinguem en compte que cal separar amb una ralla (com en la gramatica d'en Foulché) el text de les notes que han d'anar al peu de la plana (a fi que no's confonguin amb les notes intercalades en el text) i que cal posar en

que ja no m'en fan falta.

Mentre esperem les bones mudances, podríem enviar-me un parell de places compagnioles d'acord amb les instruccions que us vaig donar.

Els meus articles voldria veure-n provats.

La darrera solució (<u>minyona</u> en l'interior <u>minyóna</u> a la rúa) me sembla pitjor que la primera (<u>minyona</u> – <u>minyana</u>)!

T'abraso cordialment

Pfabra

Podria substituir-se-les per l ordinaries i després posar el traveser a mà, amb tinta ben negra. Si tot això no es possible, llavors caldrà reemplasar les altes negretes per lletres ordinaries. D, ara ve: i penso: ja tenim t majuscula? ç, ę etc. majuscules, no calen; però sí t per a Latzer, Leó XIII, etc.

El vocabulari ja està llest; però no te l'enviaré fins que hagi d'imprimir-se, perquè cal tenir-lo aldevant durant l'impressió de les quatre primeres parts de la gramàtica i també de la 5ª, la Selecta. Demà del vocabulari, encara hi anirà una nota sobre les correspondencies entre les vocals tòniques i àtones. Aquesta nota, junt amb la llista de verbs irregulars que ha d'anar darrera del capitol X, te la enviaré aviat,

cada página, no solament el número de la página, sinó · l del paragraf contingut en aquella. Quan voldreu començar l'impressió, ja m'enviareu, juntament amb les galeradas, les quartilles corresponents a fi de poder fer les correccions amb l'original aldavant. Me van molt bé les negretes de les ~~primeres~~ galeradas 2ª, 3ª i 4ª (d'acord amb l'original); però també caldria que fossin negretes la ą, ę etc. de la galerada 1ª. ¿No podria aconseguir-se tenir una ą, una ę etc negretes, enganxant a una a, e etc negretes el diacritic (˛) o·l diacritic (.) tretes d'una ą i d'una ę ordinaries? Però encara·i ha una altra dificultat: la ł de negreta, millor dit, les dues ł de negreta que figuren al començament del §10.

Estimat Casas,

Encara hi ets a temps!
a la llista d'exemples de i per
e (§25 a nota primera), que son, si
no recordo malament, cordel cordit,
conejo conijt, espejo espijt, seno si,
veneno veri, sarraceno sarrai, afe-
geix-hi:

cementerio cementiri. (1)

S'abraça cordialment

Pfabra

(1) cementiri, expaiat com cordit,
espijt: la altres paraules catalanes !!!

Segurament dintre aquesta setmana malèix.
Així ja·t pots formar una idea del que serà
la meva gramatica: Pròleg — Index —
I. Fonetica — II Morfologia — III. Sintaxi —
IV. Formació de paraules — V. Selecta d'au-
tors catalans — Vocabulari — Nota sobre les
vocals toniques cast. i cat. — Index alfabetic.
Ja m'agradaria que los publicaden!

Adeu. T'abraça cordialment

Pfaka

Gorlin, 18 agost 1910

Estimat Casas, Vet-aquí alguns observacions referents a les proves que·t remets ara mateix:

Pag. 4. ¿No son tots els poetes rossellonesos que fan rimar minyona amb corona? Crec, doncs, que cal reemplaçar «muchos» de la penúltima línia per «los» — Els quatre mots minyona, corona, tot i mut aurien d'anar escriats; pero si no podem espaiar-les, no veig inconvenient a deixar-los com estan (Ja son molts rossellonesos?)

Pag. 6. Repeteixo la pregunta: ¿Ja trobes justa l'equivalencia grop = [illegible] (en la madera)? Jo la crec justa.

Pag. 7. No podria posar-se·l diacrí-

L527262

TARJETA POSTAL

A D. Joaquín Casas-Carbo

Diputación 275 11 AGO 10

Barcelona

Sin este lado se escribe solamente la dirección.

Pag. 19. capmàs = trueque en la traducció d'en Lakernia, Bulkena, etc. Les observacions teves no escauen tinó en el vocabulario; aquí no cab tinó posar al costat de capmàs un mot (o dos) que l'tradueixi el millor possible. Si no n'hi ha cap de millor que trueque deixem-hi trueque, i si aquest el trobes inadmissible, suprimim l'exemple capmàs, de manera que Afganistan vagi a continuació de logaritme logaritme pron. logaridme

Pag 21. Do ece que es décuple i no décupple, per això l'uso com exemple de ꝑ senzilla. Si tu creus que la pron. normal es décupple, llavors suprimeix-lo

tic sota la E de Elx?

Pag. 9. Suprimeixo: l mot sotsobre: l'equivalencia sotsobre = zozobra es perllosa, puix zozobra s'empleia quasi exclusivament en un sentit metaforic que no té l sotsobre catalá. La mejor l'equivalencia a establir es for sotsobre = zozobrar, virse á pique. (equivalencia que ja enquibirèm en algun altre lloc.)

Pag. 10. Substitueixo mezzo per rozzo. Mezzo te un gro inconvenient: es que, al costat de mezzo = mig (amb e oberta i zz sonora), l'italiá posseix mezzo = passat, marcit (amb e tancada i z sorda). Per aixó, quan vaig recordar-me de l'existencia d'aquest mezzo = passat, vaig escriure mezzo per denotar que s tractava del mezzo = mig. Pero es

millor camarà d'exemple, puix
mèrzo es una grafia estranya a l'establia i merzo es inadmissible, puix
no se sabria de quin mezzo s'tracta.
He reemplassat mezzo per rozzo.
Pero com no tenia la seguretat absoluta que rozzo donava ratzo i no
ratso i no tenia aquí llibres per a
treure-m'hi de dubtes, m'ha calgut fer
un viatge a Bilbao per assegurar-me,
i això ha estat la causa que agi
tardat tant a remetre-t'les proves.
~~Actualment treballo a~~

Ara t'envio les proves de les 16
primeres pàgines a fi que pugues pro-
cedir tot seguit a l'impressió del
primer full. Demà matí t'enviaré
les altres

§26. Cloroform té ç o ç?

§28. Per què prefereixes cedre, poliedre a cèdre, polièdre?

Seria millor que, mentres tinc
pull 1r i es corregeixen les pag.
17 a 27, m'ocupessiu prou de les
pag. 28, 29, 30, 31, i 32. Ho desitjo
vivament!

P.F.

Estimat Casas,

Jes el favor d'enviar-me
à <u>vuelta de correo</u> l'adressa del
teu cosí Ramon Casas, puix
me convé escriure-li i no recor-
do el número de la seva casa.

Has estat a temps a afegir
l'exemple <u>cementiri</u>?

T'abraso cordialment.

P. Fabra

2 setembre 1910
Alameda S. Manés, 34

En la pàg. 13 substituiríxo chico per muchacho, perque chico, ultra significar noi = minyó, significa xic = petit (adj.). Be trobla be?

Solucat reparar ben bé. I fall de premsa !!

B'albrara aft.

Pfabra

(linia 8, suprimeixo una i)

P.D. En la pag. 11 substituiríxo superficie de posterior per parte posterior: que, al recorrer, queda be-bé espai! (1)

P

(1) ¿No-t trobla millor apart § redactat així?

Estimat Casas,

Al repassar les quatre galerades que t'vaig treure, fixa-t com sempre en els diacrítics (c) i (.). En la 1a hi poses punxo (amb ç) i brètxa i flètxa (amb ţ). Està bé? En la 4a, bronze, cèbra. La Dona o Ṛona?

He vaig dir que el primer punt ja era tirat; el segon supos que també el deu estar. Per què no me'ls fas enviar?

Espero que m'enviaràs tot seguit les proves corresponents al 3r punt.

Bon amic

Pfabra

L.527261

TARJETA POSTAL

BILBAO
3 SEPT. 1 /M.
(47)

A D. Joaquim Casas Carbó

Diputación, 275

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

(contesta urgent:

Estimat amic Cesar,

Demà t'enviaré l'Apèndice I (llista alfabètica dels verbs irregulars) que he d'anar entre el cap. X i l'XI i t'escriuré llargament sobre diferents punts de gram. (prep. ad, ortografia de l'h, etc.). Ara una pregunta: com tradueix calvo? El derivat fonètic regular de calvus seria caul (fr. saul, sant Saüls) fem. calva. La Bulbena admet caul, amb el fem. analògic (tret del masc.) caula. Caul, caula no-m satisfan: no-ls trob viables. La en Jaume Roig trob «la testa calba», doncs calba fem., calb masc., que-m semblen molt més fàcils d'introduir. El canvi de u llatina en b, el tenim en corb cuenvo, corb curvo. Què me-n dius? És clar que l'admissió de calb no exclou calvície. Fr. corb curvirostre, i al contr., llavi labial.

P.F.

L.527259

TARJETA POSTAL

A D. Joaquín Casas-Carbó SEP 10

Imprenta «L'Avenç»

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34
13 setembre 1910

Estimat Casas,

Avui t'envio, certificat, nou original: l'Apéndice I, que es una llista alfabetica dels verbs irregulars. Falta encara: el Vocabulario, que ha d'anar darrera de la Selecta i que no t'enviaré fins al dia que s'aurá d'imprimir; un suplement al capitol V (Apéndice III) que ha d'anar darrera del Vocabulario; un index alfabetic, que aniré confeccionant a mesura que rebé les pugs impresos; i finalment el prolleg, que penso comensar un dia d'aquests.- No son impresos ja les dos primers pugs? per qué no me'ls envies? D'quina tirada fem? - No m'agrada gens l'idea de publicar la gramatica per parts. La gramatica sencera parà molt mes cop (si n'ha de fer) que sortint ara un tros, adés l'altre. D, un cop publicades les quatre primeres parts, qui arrencaria mai la Selecta an en Massó? La gramatica conseria el perill de romandre incompleta indefinidament. - L'Apéndice I, que ara t'envio, ha d'anar entre les capitols X i XI, com a un

L.527260

TARJETA POSTAL

ESPAÑA 10 BILBAO 12 SEP. 10 7 M. (47)

A D. Joaquín Casas-Carbó

Imprenta "L'Avenç"

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

semble inadmissible, i dels altres dos no se veure la superioritat del segon sobre l'tercer. — Oh! Ah! tant se me'n dóna escriure-les amb h com sense. Prefereixo cor a chor. Crec que pot admetres filòsop, però es preferible filòsof — Envia-m exemples antics de desvelopar. — Crec que una de les qüestions en què-ns hem de fixar avui preferentment es la de l'empleu de les preposicions àtones (a, en, amb, de, per i pera). Cal combatre l'influencia castellana, enorme en aquest punt, i les confusions illiterarie de la llengua parlada, que empleia sovint en per a (ho dic en ell), emb per en (erem emb una cosa), que ha perdut pera, etc. Els quatre defectes més grossos en el empleu actual de les preposicions àtones (en la llengua escrita) son: l'abús de la prep. pera, sota l'influencia de la prep. para castellana (V. § 133); l'omissió freqüent de la prep. de davant de l'infinitiu (V. § 130); l'empleu de les prep. àtones davant de la conjunció que, sota l'influencia del castellá (V. § 151), i l'acumulació de les funcions de a i de en en la forma híbrida an (ho dic an ell, ant. ho dich a ell; € pujar an aquella muntanya, ant. pujar en aquella

capitol apart, tot ell de lletra petita, a dues columnes, i no·t semble que entrat a la francesa? Hi incloc alguns verbs antics, tals com meure, noure, romandre, toldre, perque figuren en els exemples antics i algun d'ells son encara usats en el llenguatge escrit actual. Te sembla be? Un dubte: els dos verbs assentir i dissentir com te sembla millor conjugar-los: com a purs (dissento, dissents, etc., seguint al simple sentir, que fa sento, sents, etc.) o com a incoatius (dissenteixo, dissenteixes, etc.)? En el primer cas, cal incloure-ls en la llista. — Indubtablement, davant de vocal, a l' i de l' son preferibles a al i del: a l' i de l' responen a la manera general d'ortografiar les particules assillabiques; els antics escrivien certament al i del en tots els casos, pero tambe escrivien mel, quel, nols el matiso davant de vocal que davant de consonant; altrament, tenim pel davant de consonant, per l' davant de vocal — Celui que se pot perfectament traduir per aquell que, pero tambe per el que, combinació de la qual se troben exemples nombrosos ja en la cronica del rey Jacme. Els antics empleen cell que, aquell que i el que; el primer me

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34
19 d'octubre de 1910

Estimat amic Casas, Dissabte, quan vaig rebre el tercer full i les galerades corresponents al quart, estava a punt d'esclatar d'impaciència: mira que encara no auer rebut el tercer full, les primeres proves del qual avia corregit a Górtiz, per agost! Ara, que l'estiu ja es passat, vejam si accelereu una mica l'impressió de la meva pobre gramatica; mireu que jo estic desitjós de veure la publicada (ja quatre anys que i treballo!) i penseu que aquest empantanegament me perjudica molt, no'm deixa emprendre altres tasques. Ja procurarás posar remei ad aquesta lentitut desesperadora, oi?

Després de llegida la teva carta, la meva opinió sobre l'empleu de les formes a, an i ad es la següent: Cal rebutjar en absolut la forma an. Quan està enfloc d'un en locatiu, (Ex. jo visc en aquella muntanya), cal re-

muntanya.). Un estudi detingut de la qüestió m'ha portat a la següent conclusió: cal rebutjar la forma an. an no és més que un en dispresat. Quan escrivim pujar an aquella muntanya en lloc de en aquella (com feien els antics) no fem més ~~escriure~~ malaurat una prep. catalana (en) sota l'influència del castellà, que en l'exemple citat exigeix á (á aquella montaña). Quan escrivim ho dic an ell no fem més que corregir malament un defecte de la llengua parlada, que ~~tradueix~~ ha estès l'equivalència de les dos prep. a i en en les determinacions circumstancials de lloc, al complement indirecte, que sols cal introduir mitjançant la prep. a; doncs: ho dic a ell. Si no ho entès malament, per a aquest cas voldria tu usar la forma ad. ~~Això vol dir~~ ad és indubtablement superior a an, però per que no a? per què no a ell, a aquell etc? En la llengua antiga a ell és normal, ad ell excepcionalment rar. I, altrament, me sembla molt més viable reemplassar an ell (que és inadmissible) per a ell que per ad ell. La gent aprendrà s'admirarà del canvi de an ell per a ell (cast. á él); un canvi, no li costarà pas poc una forma nova, ad!

Pfabra

catalana, t'anava a escriure que calia posar els articles en l'ordre que t'havia indicat al enviar-te-la i que calia incloure-i l'article sobre en Nonell i en Grandia. Per la teva carta, veig que j'ai t revoltes d'una cosa i l'altra. L'article sobre les preposicions aturas davant que, l'escriuré de nou i te l'enviaré junt amb les proves corregides

He rebut part de la Selecta. Digues a en Massó que aviat li escriuré parlant-n'hi

D'abraça cordialment.

Pfaks

emplasar-lo per en. Quan se l'emplea enlloc de a per introduir el complement indirecte, que sé l reemplassi facultativament per a o per ad. La cosa essencial es comencer a la gent que cal rebutjar an i una de les raons principals es perquè, an sonant com en, la distinció entre an (á) i en (en) es purament grafica (hi possible diferenciar en la pronunciació al de el, — donant-los una intensitat diferent; pero es materialment impossible diferenciar an de en). Un cop se convencin que cal foragitar an, que cadascú adopti, de les dugues formes a i ad, la que li plaurà més. D'aquesta aperta manera de resoldre l problema de la preposició a?

Un observació respecte a la meva gramatica: Crec convenient que l § 98 (que tracta de les combinacions binaries dels pronoms atons) vagi tot ell de lletra petita. Marcau en l'original.

Respecte al volumet Divertiros de Grau.

Bilbao, Alameda de S. Mamés, 14
13 de novembre de 1910

Estimat amic Casas, He fet algunes
supressions i addicions que crec que mereixeràn
la teva aprobació. He suprimit les formes dus
(per drus), du (per dun), llus (per llurs) i
llu (per llun) que crec inacceptables (i que en tots
se poden consignar com a grafies usades per algus
en l'apendix I o llista alfabetica de verbs irregulars)
Crec que tampoc val la pena de consignar en el
§ 63 la forma antigua complit (que pot consignarse
si u creus convenient, en el dit apendix.). No
creus que el postrigi corresponent a dependre
(prefeible a dependir!) ha d'ésser depès? Dissoldre
es realment preferible a disoldre; però es clar que
no pot deixar de consignar-se que's pronuncia
disoldre i que s'escriu comunment disolche; però
això u deixarèm per a l'apendix, així com dues
coses de la supressió abitual de la r de
prendre. Fixa-t, com sempre, en els diacritics
(c) i (.). Esperant rebre ben aviat les proves

Per enviar la garrafa amb en Biosca
a Salvador Font
estació del Abanoo
el tren ad en Biosca Barcelona

compagnia de (del fu 5è) i conta d'en Masó
sotu la Selecta, d'abans aff.

P Jabra

Bilbao, Alameda de San Mamés, 14, pral.
27 de novembre de 1910

Estimat amic Casas, ha el correu d'ais te vaig enviar les proves del volum «Quantos de gram. cat.» juntament amb l'original de l'article «Les prep. a/en/de davant de la conj. que». Després que aureu ja compost l'article titulat «Els nostres savis» i que aviat m'enviareu proves dels dos articles. ha aquest títol he cregut convenient adoptar la ç i la l doble. Què te'n sembla? He adoptat la ç perquè, si no vaig errat, vosaltres l'empleeu normalment en les vostres publicacions i, no essent-me jo contrari, no veig cap raó per a reemplaçar-la en el meu llibre per ss o s; i he adoptat la l doble perquè crec que ja es ora de reaccionar contra el mal costum de simplificar-la amb l'excusa que el símbol ll serveix per a la l palatal. Es preferible que fem un esforç per conservar un sò que perilla de perdre's. Si no volem emprar ll, escriurem l·l, l.l, l'l... tot és preferible, crec jo, a la l sencilla. D'acord, naturalment amb la tu-

en Borrissa... També a mi m'agradaria donar un volt per aquí, ja que pensar a tornar a Catalunya es cosa deixada córrer ja llarg temps. Què: i parem... M'entristeix sobretot pensar en la tesca pro tirgna que podria per entent a Barcelona. i que va quedant lluny per. La que podré fer desde aquí, rai: ja l'aniré fent, tot no empenyent-m'hi pas, certament, els encoratjaments dels meus antics companys, força distants de les meves coses. I com que aixó de la gramàtica va llarg, i no m'agrada gens estar amb les mans plegades durant els intervals de dos, tres o quatre setmanes que transcorren tempre desde unes proves a les següents, vaig desde ara a dedicar-me a les traduccions que-us tinc promeses, començant pel panics i per en Baudelaire. Te va be que traduexi Les petits poèmes en prose? Dones cuita a fer-mes arribar un exemplar!

T'abraça cordialment

Pfabra

pressió de la h; però no me la suprimia en els textos antics, com he vist que aveu fet algun cop. He suprimit l'article «Quin i el qual»; i calia redactar-lo de cap i de nou, i ara no m'venia be de fer-ho. Com aurás vist, he reflet un dels dos articles referents al dous causal. He esmerçat una mica l primer suprimint algun paragraf que l'enfarfegaven bona cosa, i en el segon he canviat algun exemple. He pogut de posar-hi un prolog. Quina classe de prolog? Atenent que l volum en qüestió será l primer de caracter científic, potser hi escauria un prolog explicant la seva inclusió en la biblioteca, pus ara exclusivament literaria i artística, i un prolog així potser anuncia millor firmat pels editors que no pas per l'autor. La gramatica veig que seguiu imprimint-la amb una lentitut desesperant. Alabat sia Deu! Jo ja no'us en parlaré més. Ja deuria sortir cap allá l'any 13 o 14! La Massó, com es natural, no m'ha escrit encara.

Que passeu tenir per aqui! d'Alomar,

Amic Casas, 8 des. 1910 40

Te semblen bé les addicions fetes a la llista alfabetica i la llur redacció? — Crec convenient suprimir acometre: en l'antija llengua no m recorda aver trobat sinó escometre — Cue fóra de dubte que·l participi passat d'atényer ha d'esser atès (malgrat l'atès de atendre) i el d'empenyer, empès (empenyent me sembla inacceptable). — Corrigno la forma aut. est (= ets actual); creus convenient corregir també les formes aut. fe (= fes) i ve (= vés)? O bé ~~suprimir~~ ometre aquestes (o aquests i aquella) tenint en compte que ja hi haurá ocasió de fer-les figurar en algun dels nombrosos exemples autics de la Sintaxi? Espero carta d'en Manó parlant-me de l'Amat-Ti i de ... la Selecta!

P.F.

Bilbao, Alameda de S. Mamés, 34
23 de desembre de 1910

Estimat amic Casas,

Sotmeto a la teva aprovació les observacions que he cregut convenient d'afegir a l'Apendice I per completar la part de la gramatica referent a la conjugació. Si·t semblen bé, fes-les compondre tot seguit, i a fi de no retardar l'impressió del full 7è, no me n'enviis primeres proves, repassa-les i corregeix-les tu mateix, i compagina-les de seguida. Demà matex rebràs, corregides, les primeres proves dels capitols XI i XII; així que aviat poden estar enllestides les segones proves del full 7è.

Consultes:

No·t sembla preferible en el femení cortesa a cortès?

No traduiries tenue (pr. ténue) per tenu, femení tenua?

Enorme s amb ç o amb ç?

M.639133

TARJETA POSTAL

A D. Joaquín Casas-Carbó

Imprenta y Librería «L'Avenç»

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

De la mateixa manera que
al contat de: Si no plogués, ja series al carrer,
se pot dir: Si no plogués, ja fores al carrer;
al contat de: Ja sabiem que·i seria,
no·s diu també: Ja sabiem que·i fora?

En el llenguatge parlat (Barcelona) de fa cap diferencia entre·l perque (escrit abitualment perque) de la frase:

No·i vaig perque plou

i el perque (escrit abitualment pera que) de la frase:

Ho he fet perque vinguis.

(Per mi, tots dos serien perque)

T'abraça afectuosament tot desitjant te bones festes

P. Fabra

Bilbao, Alameda de S. Mamés, 34
29 desembre 1910

Estimat amic Casas, He rebut aquests dies
Les petits poëmes en prose de Baudelaire i
les segons proves del tomet Elements de gram-
tica catalana, que estic repassant i no trigaré
a remetrebt. Suposo que ja auràs rebut
les proves corresponents als capitols XI i XII.
En la galerada 1: he canviat pastanaga per
pastenaga (no es així com ho escrivim vosaltres?)
En la galerada 2: he trobat colos coloso (colosso)
Si·s pronuncia realment així (amb o i no pas
l) llavors cal traslladar-lo darrera de mos
bocado (mossos). En la galerada 3: Te sembla bé
la trad. de rònec: yermo, solitario? (abandonado?)
Els dos exemples anteriors de rònec que recordo son:
1º.- Posat que així·s muyren los pagesos com fan
ací los ciutadans, encara es menor l'enuig e lo
despler que no en la ciutat, hon vehem los cases
ronegues e los abitants de la altra part morts.

Puig ... Això de l'amari, la veritat es que no m'preocupa gens ni mica, ara, la Selecta ja es una altra cosa, i em comença a inquietar. L'impressió de la gramàtica va certament amb una lentitud desesperant, pero estic segur que entarán impresas las quatre primeras parts, i encara la Selecta estará a mig fer, potser en el malestar que ara. ¿Es per no fer quedar malament a en Massó que l'Avenç procura anar bem a poc a poc en l'impressió del meu pobre llibre? Comença a creure que va esser un mal pensament aixó de voler incloure en la gramatica una Selecta d'autors catalans; aixó será sens dubte que's compleixi la profecia d'en Foulché: La vostra gramatica deurá sortir a las derreries del segle XXè!

Saber que dona idea del matiç de força (=mucho: força gent, força bonic, etc.) la traducció no poco?

M'he adonat que rebatgen la forma us adue darrera de vocal. Jo

Decameron, pag. 18. - 2º. .. tots los altres locks ... eren desemparats e havien lexats vuechs, que negu no·y era romas, tant eren espaordits ... Desdot. 312. Jerseny te sentido bé traduir-lo per férreo i, en xatil Jgusat, per torvo? In la galerada 5&: Estaria que val la pena d'afegir al § 90 una nota dient: «Notese jolina, nadina las formas jolina, nadina, femeninas de los adjetivos literarios jolie linde, festivo nadiu nativo, natural»? La meva opinió és que aquelles formes no son gaire catalanes. Què·n pensas tu d'aquests dos adjectius i dels llurs femenins? In la galerada 6: Si enorme amb o? No·t sentia millor, en el femení, cortesa grossa que cortes?

O pensant a una altra cosa, què·n sabs d'en Massó? In mort? Vet-aquí un mes o dos mesos (no me·n recordo ja) que In Puig i Cadafalch me va anunciar una carta del nostre imponderable Massó, i encara es l'ora que l'estic esperant. Jo no sé pas en quines fangues està embarcat, que mai no té temps per a res. Ni·s deu haver cuidat res de la Selecta, ni recordat de l'anuari i del'encarce d'en

Amic Caseo,

Pag. 107: No entic segur de la grafia castellana sha. Es xha, shah o chah ? [En catalá ha d'escriure-s sinó decididament xa (Cp. en portuguès, segons Gonçalves-Viana, xa)] — Pag. 108. trasbals no entic ben traduit per trastorno[1] ? — Pag. 109: Reparra bé aquesta plana a fi de veure si "colos coloso (colossa)" surda aon ha d'estar. Va seu dir que t recomano la revisió escrupolosa de les altres planes.

xonec = absurdo está comprovat pels exemples antics: me xembla, dnes, bé.

xonte = vetusto me xembla també bé, però sembla que el sentit en que volem emplearlo modernament..

P.F.

1) - Apart de que perqui tenir altes traduccions, que en tot cas consignarem a el Vocabulario

comprene que darrera de consonant s'escrigui
vos per us (tota escrivint ens i no pas nos);
pero darrera de vocal, per què no emplear us
(més ben dit: ·us), com escriuia ·u i no pas ho?
Contesta-m aviat, puix això interessa al
capítol XIII, a punt d'imprimir-se.

Adeu. Dentyaut-te en bon amy, l'abraça
aff.

P Fabra

Bilbao, Alameda de S. Mamés, 34
13 de gener de 1911

Estimat amic Casas, Al malestre temps que agonta carta rebrás les proves del tomet «Lliçons de gramatica catalana». Jo-te trenc noves proves de l'article «Les tres pretensions d'escurçament, de distinció i d'eufonia» i comprova-les escrupolosament. Els fragments d'en Novell i d'en Grandia citats en l'article han d'anar naturalment amb l'ortografia dels llurs autors; per això i trobaràs moltes èè, yy, etc., que cal que respecten, així com les ff i altres particularitats dels exemples antics. Te sembla bona la construcció: no poder menys que preguntar-se (que trobarás en les pags. 50 i 95)? Jo tinc els meus dubtes. Cal dir de menys o bé de menys? No es preferible: no poder sinó a no poder menys que? Digues-me alguna cosa abans de procedir a la tirada dels fulls corresponents. En l'advertisment no obliden de dir que'l volum es una colleció d'articles.

K.484548

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

BILBAO 4 DIC 11 T III (47)

A D. Joaquín Casas-Carbó

Imprenta L'Avenç

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Bilbao, Alameda de S. Mamés, 34 1

25 setembre 1909

Estimat amic Casas, Què fa en Massó? Fa tres mesos que li vaig escriure una carta demanant-li que entestés la <u>selecta</u>, i encara a l'ora que no m'ha contestat. Ha el mateix correu, li enviava, certificats, cinc capitols de la gramatica, i si no fos que tu me n'has retornat un, encara no sabria si-ls avia rebuts. Sospito que encara ha de comensar la <u>Selecta</u>; per això no-m deu escriure. Què-n sabs tu? Digues-me-n la veritat; puix comenso a temer que la gramatica no arribará mai a publicar-se. No avia de comensar a imprimir-se-l Juny! Vet-aqui que som a la fi del setembre i encara no he rebut la plana de prova. De vegades me penso que aveu desistit de pu-

Pag. 7. No podria posar-se-l diacri-

L'index posat on voldrem. En una nota (que podria anar, per ex., sota l'advertisment dels editors) seria convenient advertir que els ètims llatins citats en el text pertanyen no al llatí clàssic sinó al vulgar. Seria convenient que tinguessim força compte, en les vostres publicacions, a no acostar les formes ·m, ·t etc. a la paraula anterior. Aquest acostament solc es admissible entre pronoms àtons (me'n, se'l, etc.). I, a propòsit de formes reduïdes: del moment que la lletra y forma part del nostre alfabet (ja que l'admetem en el diagraf ny, i potser més endavant l'admetrem en el diagraf yl) potser fóra convenient escriure ·y i no pas ·i (com a forma reduïda del pronom-adverbi hi). La grafia ·y té l'aventatge de diferenciar-se millor de la conjunció i i d'evitar la combinació una mica anti-estètica ·i. Aquesta grafia es més lògica, del moment que escrivim mai, rei, etc. i no pas may, rey, etc; però també tot respirant la h etimològica, continuem escrivint he, has, ha etc. Les inconseqüències ortogràfiques de caràcter

conservador son més escusables en els mots
artificials. El parlar al canviar la y en i
(toy, roy etc en toi, roi, etc.) conserva y en
j'y vois, etc.; al canviar je peus, je seus, je deus,
etc. en je pus, je sus, je dus, etc. conserva j'eus;
l'italià conserva ho, hai etc. al costat de abbiamo,
avete, etc. Ha això que-t dic, pensa-hi i parla-n
amb en Massó. D digues-me ben aviat alguna
cosa, puix les formes reduides son tantost
en el full 8è, i em penso que ja deuen estar
component-lo (ai! ja auria d'estar imprès, i
corregit, i tirat! però qui sab si trigarè encara
un mes a rebre-n proves. Perdoneu: avíem perdut
ve ja no·n parlaríem mai més, d'aquesta vostra
lentitud desesperant...)

T'abraça afectuosament

P Fabra

Bilbao, Alameda de S. Mamés, 34

16 de gener de 1911

Estimat amic Casas, la llastima que mentre jo estic corregint les proves d'un full, vosaltres no aneu component el següent, puix d'aquí endavant poques seràn les vegades que·us les podré retornar tot seguit, entrant com entrem a la Sintaxis. Amb les primeres proves corresponents al capitol XIII, mirèu d'incloure les quatre pagines corresponents al full 8è; però no·y fa res, puix a penes hi ha cap correcció a fer i ja·us les remetré juntament amb les proves corresponents al cap. XIII.

Com sempre, molt compte amb els dièresis (¨) i (·). Us semblen oportunes les petites notes que·he afegit a la teoria dels pronoms àtons? Creu convenient afegir-hi encara la següent (que aniá d'anar entre l'apartat ultim de la pàgina 4 i el primer de la 5)?

"La forma de las combinaciones de un verbo y uno ó más pronombres afijados (Ej.: cus-me cóseme, cusi-m cósame, cus-mel cósemelo) no se modifica porque les siga una voz empezada por vocal ó h aitx; no se escribe cus-m' això, cusi-m' això, cus-me-l' aviat, sino cus-me això, cusi-m això, cus-mel aviat"

No sé si val la pena de consignar l'article mallorquí en una nota (que aniria al peu de la pagina on comencés el § corresponent a l'article i se podria reduir-se a: "la Balears y algun otro punto se emplea el articulo es; femenino sa" o "la Balear se emplea el articulo es (s', et), femenino sa; plural: es (ets, et), femenino ses"

Perdona que't moleti fent-te tants preguntes i consultes; però pensa que aquí estic tot sol, sense poder consultar res amb ningú; i qui no pa ~~aveu~~ avui una consulta, ~~mai~~ demà un altra, te ha de fer totes juntes. Per això les meves cartes son tant empipadores...

Si estás conforme amb emplear *y* com a forma reduida del pronom *hi*, substitueix *i* per *y* en les proves: les ratlles on hi ha un *i* les he marcades amb una creu de llapis.

Pas a pas que'l possessius i demostratius han d'anar, no formant quadros (com anaven en l'original), sino seguits com van els personals, els interrogatius, etc. Ja'n he marcat en les proves, crec que prou clarament

Desde Bilbao se li han enviat dues cartes
el ten cosí, l'una pel setembre i l'altra pel
desembre, sense rebre-n contesta. Si ve no viu
a Barcelona?

Den Massó? l'imprescindible Massó? Ireara
no m'ha escrit la carta que m'anunciava en
Puig y Cadafalch fa prop de dos mesos. Pobre
Silveta!

B'abraça cordialment

P Fabra

Bilbao, Alameda de San Mamés, 34
26 de gener de 1911

Estimat amic Casas: He rebut la
teva carta quan ja avia tirat al correu
les proves corresponents al pagl
8è. Bona raó: cal modificar una mica
la redacció del paragraf sobre l'article definit.
Crec que tot podrá arreglarse amb un parell
de notes: l'una fent constar ben explicitament
que les formes lo i los apenes son usades per
ningú i l'altra fent constar l'autenticitat
de les formes el i els (i en aquesta nota apro-
fitaré alguns dels exemples que m'envies). Tam-
bé y afegiré la nota referent al'article ma-
llorquí. Demá t'enviaré aquestes notes,
puix avui no tinc temps de redactar-les.
Pe l'endemig ja podeu anar corregint les
pagines precedents. La grafia ·i (que ara
reemplacem per ·y) ja la citarem en l'ordre
alfabetic amb notes addicionals que anirá al
final de la gramatica. La nota que dius

que t'has oblidat de posar en la teoria dels pronoms àtons, no m'recorde ara quina es: si cal, ja l'inclourem en el dit índex alfabètic.

Com sempre, te recomane la comprovació exemplosa de les correccions a fer, sobretot les de la pagina 126, on he suprimit algunes Véase § tal, que no venien a tom. Com a compensació dels parentesis suprimits, he afegit l'exemple aneu-vos-en-hi (que'm sembla oportú)

Pagina 114. No trobo <u>garric</u> (= tacaño) en cap diccionari; pro crec que es admissible: jo-u dic.

Pagina 127. On deia: «* lite posesivo [equivalente al <u>leur</u> francés]...» ha de dir «* El posesivo Łur [equivalente al <u>leur</u> francés]...». Per si de cas l'aportat en qüestió fes, amb la nova redacció, més de dues ratlles, pot abreujar-se el mot <u>francés</u> (fr.) o bé'l mot <u>Barcelona</u> (Barc.) o bé potser suprimir el mot <u>completamente</u>. Com te sembli millor.

En els exemples antics, no caldrà cap accent agut en accent greu encara que vingui sobre una vocal oberta (per exemple açó). En tots els exemples antics no emplearem altre accent que l'agut (ja explicarem el per què en el proper). Enguany-ho, doncs, en compte: en els exemples antics, cap accent greu!

Demà mateix te remetré, com t'he dit, les notes referents a l'article definit, que tu.t encidorés de passar a el lloc corresponent.

B'abraça afm.

P Fabra

Amic Casas,

Les addicions a fer en el § 101 no afecten al full 8è. Solo cal que allí on diu:

« § 101.- El artículo definido es: lo el, la la, los los, les las »,

marquis amb un asterisc les dues formes lo i los.

Sixó:

« § 101.- El artículo definido es: lo* el, la la, los* los, les las »

La nota * ha d'anar a la página següent (129); la pàgina 128 romandrà, doncs, sense modificar (llevat l'addició dels dos asteriscos).

P. Fabra

K.484527

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

A D. Joaquín Casas-Carbó

Imprenta «L'Avenç»

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Bilbao, Manuel de San Martín, 34
29 de gener de 1911

Estimat amic Casas, he llegit pag. 2 i 3 d'aquesta carta van les addicions que he escrit per al § corresponent a l'article definit. Que te'n sembla? Creus que així quedarà bé l'estudi o teoria de l'article? He interpretat bé els teus dentjos? (En la nota 1, t'explico per què he consignat en primer terme lo & i los. Potser aurà estat millor consignar-hi el i els[1]; però crec que amb les presents addicions, que sotmets a la teva aprovació, tot s'aclareix). Aquestes addicions pots retornar-me-les tot seguit convenientment anotades, després d'haver-hi fet totes les observacions que se t'ocorreguin, i jo les remetré a volta de correu a punt d'esser impreses; ara, si et vas bé i no tens de fer-hi cap observació, ja podries fer-les imprimir tot seguit fent-m'ho a saber, i jo us indicaria amb cal intercalar-les.

Dues consultes referents a la sintaxi:

Escriuries Lull o Llull?

En el exemples antics, descompondries saturava,

(Segueix a 4ª pag.)

(1) Sota el punt de vista proselitista !!!

Hay autores que no admiten la substitución de lo y los por el y els, escribiendo Obren lo balcó. | Obrin los balcons. | Los armaris eren oberts. | Lo pare y'ls fills. En cambio, los que admiten dicha substitución, no suelen emplear más que el y els como formas silábicas del artículo masculino. Hoy la inmensa mayoría de los escritores prefieren el y els á lo y los, así que el y els pueden ya considerarse como las formas silábicas normales del artículo masculino (en substitución de las formas fundamentales lo y los)

*Notemos que las dos formas lo y los no se encuentran usadas en ningún caso por la mayoría de los escritores actuales, que todavía las sustituyen constantemente, ora por formas asilábicas (l', 'l, 'ls), ora por el y els.[1]

Las dos formas lo y los, que fueron las formas silábicas normales del catalán antiguo[2], subsisten en varios dialectos[3], pero el barcelonés sólo lo conserva en algunas frases hechas y en determinadas combinaciones tales como tot lo (Ej.: tot lo dia; pero ~~mentre tot lo dia~~ también tot el dia), lo un, pron. laun, junto á l'un.

[Fins aquí per a intercalar en el text. Ara les notes:]

1).—Se han consignado, sin embargo, en primer término por ser las formas fundamentales del artículo masculino (de los cuales pueden hacerse derivar las demás formas actuales l', la, etc.) y para hacer resaltar el paralelismo entre las formas del artículo definido y las del acusativo del pronombre de tercera persona (en el cual, lo y los han retrocedido también ante el y els hasta el punto de no persistir más que en el caso de ir adjuntos á un verbo. Barc.)

2.)—El catalán antiguo poseía, junto al lo normal, un artículo el. Ej.: E els bisbes e els richs homens qui vengren ab ela, veerem... Cron. Jaume. | ... e segonduament el Rey de Granada havia endreçat... que un dia se levassen tots... Cron. Jaume.—Notemos que el tiene en lo antiguo ~~tres valores~~ otros dos valores: el de en el (V. § 101-III nota) y el de y el (que es el más frecuente): ... vos pregam per la amor que vos nos devets, el be queus havem feyt, el deute que es entre vos e nos... Cron. Jaume (Un arte ejemplo el es el, como queus es queus)

3.)—En algunas regiones úsase el artículo es, que en Mallorca donde supr. este es el artículo normal, ~~toma las formas~~ presenta las formas siguientes: es (s', et), fem. sa; plural es (ets, et), fem. ses.

α

Tant α com β i γ han d'anar de lletra petita, el mateix que la nota.

Bot supr. el ya
Bot supr. el presentes

β

Si creus que aquest apartat β sobra, llavors suprimeix igualment la nota 1 i posa l'asterisc al començament de l'apartat α

γ

Recordes alguna frase o adagi?
No s'usen tot lo, la un?
Sabs cap més combinació d'aquestes?

Aquesta nota no sé si és re mig bo no posar-la. Que t'en sembla?

d'aragó, mera etc així: s'aturava, d'Aragó, m'era etc
o així: s'aturava, d'Aragó, m'era, etc.?

Descomprondries { nom alcarsola, etc. així { nom alcarsola
not has mes no·t has mes
etc. o així { no m'alcarsola, etc.?
no t'has mes

Respota urgent!

La Massó encara no m'ha escrit. Diu que
en Cortada es a Barcelona? Assaluda-l, abraça-l
de part meva!

Adeu

P. Fabra

Desde l'u de febrer la meva adreça serà:

P.F.

Santa Clara G. U.-1º

Begoña (Prov. Vizcaya)

P.S. No oblidis que en el exemple antic s'accentua amb l'accent agut totes les vocals, tant les obertes com les tancades. Jones: açó i no açò.

Estimat amic Casas: He rebut els exemplars de les Quatre de gram. cat. He vist amb sorpresa que l'article sobre en Nobell i en Joaquim, anava amb el títol de Els nostres savis. No avíem quedat que aniria amb el títol de Les tres pretenses lleis d'escanyament, de distinció i d'enfonsia? No deia ja aquest títol en les proves? A què obeeix que l'hagin canviat? I per què l'han canviat sense consultar-me?

Digues au en Martó que vaig rebre el tros de Selecta que m'va enviar recentment, i que no trigaré a escriure-li.

He rebut algunes cartes preguntant-me quan sortirà la Gramàtica. Qui ho sap, valga-m Déu!

Vostre Pfabra

K.483867

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

BILBAO 17 FEB 11-6 T.

A D. Joaquín Casas-Carbó

Imprenta «L'Avenç»

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Degoña, 14 de març de 1911

Estimat Caes, ha aparat correu
l'envio les proves corresponents al full
11è. Para hé emmenat en la nota que afe-
geixo al § 124 (pag. 161). No sé be si usem
d'altre i d'altres en altres casos, però·m semble
que·ls casos principals en que usem les dites
combinacions son els consignats en la meva
nota, que sotmeto a la teva aprovació. La nota
en güestió (en el cas d'estar be) ha d'anar com
a 2ª nota del § 124, seguida d'una a pari que la
d'pari del § 125, pero no precida d'apari (el
malèi que la nota afegida a la pag. 163.) Ha
les galerades 2 i següents, suprimin els espais
assenyalats ⏝——⏝. - Galerada 6: Hagués
a ad dic: - Hagués además la forma ad. V. § 135-II
1º nota 2ª, reservant-me portar-ne més plena-
ment en la nota aon se diu que an es una
forma híbrida de a i en (nota que crec
que ei la 2ª del § 135-II-1º: veger-ho!)
T'abraça cordialment! Pfabra

Begoña, 21 de març de 1911

Estimat amic Casas,

Encara no has respost a la meua pregunta: a Barcelona es jo o jé? Jo, creient que es jé, totes les vegades que he trobat jo, he corregit: jé. Correccions notables:

Pag. 161. Hi ha un jo correcte jé

Pag 163 On diu "V. §139" no sé si ha d'ésser 139 o 138. El § al·ludit es el que comença "El català posee además los dos adverbios álones ne é hi." Serà pertany al §138 o al §139? Fes el favor de mirar-ho

Pag. 164. Cal deixar un espai entre la línia 2ª i 3ª. Serà per aconseguir-se disminuint un bic els dos espais següents: el que hi ha entre la 4ª i 5ª i el que hi ha entre la 9ª i 10ª. Cuidat de que quedi be!

Pag. 167. El matex que en la pag. 163!

Pags. 170, 171 i 174. Hi ha diferents vegades jo corregit jé

I res mes per ara

Pfabra

En la pag. 163 me semble millor fuenos que mejores

Estimat Casas,

Quin garbuix es el que
us heu armat a l'acabament
de la pagina 176? Vos heu
llegit: l'unica pagina que us
confiu, sust amb errades! Mai
mès desparé de veure segona prova,
encara que la gramatica agi
de sortir l'any 13 o 14 (que
ja y sortirá!). Pero ¿qui s'ha
encarregat de la comprovació,
que ha dixat passar una errada
tant garrafal: una pose sense
sentit?

PF.

M856030

TARJETA POSTAL

A D. Joaquín Casas-Carbó 31 MAR 11

Imprenta L'Avenç.

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Segoña, 1 d'abril de 1911

Estimat Caces, Vet-aquí algunes observacions sobre les correccions i addicions fetes en les proves corresponents al full 12è:

Galerada α. Crec convenient citar les dues preposicions dret a i endret de. La cosa quedaria bé (me sembla) pesant:

1r. « (dret a) » danera de capa* : ratlla entre parentesis
1a de β

2n. « endret de enfrente de » Danera de arran de al ras de, á rais de » Què·t semblen aquestes traduccions? No! Aprovo arran dels arreceros = á rais de les roques? Quant es a enfrente de; fixa-t be en el exemples antics. ~~Hi ha diferencia~~

3r Una nota (a continuació de la corresponent a malgrat de) que podria redactar-se aixó:

« He ahí alguns ejemples ambigus de la preposición ~~hay~~ endret de ó endret (muy poco usada actualmente): G.: ... un mont fort qui stava endret del cap del pont. Tirant. | E

quan fom endret lo castell, ... podia be esser hora nona. Cron. Jaume. | ... mas Biraut manà al timoner e al nauper que no voltassen la nau, sinó que donassen la proa en terra endret de la ciutat, en un arenal que·y ha pegnat a la muralla ... Biraut. Notable: ... perderen les colors així com si hom los hagués ferits endret del cor ... Cron. Jaume »

Potser no val la pena d'ineloure endret de en el text i tampoc una simple nota ~~(exactament [illegible])~~ bo mateix.

Salvada 2ª. Te sembla bé l'addició ? correcta-ment ?

Salvada 4ª. Te sembla oportuna la nota afegida (ca per casa és un vulg. gens recomanable !!!)

Salvada 7ª. Te sembla be ineloure les locucions adverbials que poso al marge ? Suprimeix les que no t semblin be. Fixat també en les traduccions i corregeix les que no t semblin encertades.

Continuo discutint amb l'esmena de la pag. 176!

B'ahaga cordialment

Pfaba

La llor de Notable: podria posar a Nôtese: ¿la resta l'afirmació: muy pos usada actualmente referintse a endret de! Ja u sab: tot això referent a aquesta proposició, ho deixo a la teva ma. Posi-y 2^n : 3^r, o solament 2^n, o ni 2^n ni 3^r; i si-y pose 3^r, deixa-y el parentesi, o trenca, o modifica-l....

Sotmeto, naturalment, a la teva aprovació totes les altres correccions i adicions!

així escriuen tots els autors antics

Pag. 195. Crec convenient corregir el catalanisme consistent en suprimir la terminació -ment en el primer adverbi (pobre i unitàriament). L'addició d'aquesta nota (a la qual faig passar els exemples antics que abans figuraven en el text) exigirà passar un parell o tres de ratlles de la pag. 195 a la pag. 196.

Pag. 196. Trobeu bé l'addició «junto á ete»?

Pag. 199. Els exemples han sortit mal ordenats. Ojo!!!

Pag. 201. L'exemple tret del Decameró era dolent; el substituesco pel que va al marge. I que me'n dius que augmentessim la nota * ab la següent addició? :

Se m'ha acudit aquesta addició al veure que la pag. 201 resultava curta; però si t'sembla inoportuna no l'hi posis, perque es clar que no hi ha res que la plana resulti curta. En el cas de posar-l'hi, podria succeir que resultés massa llarga; llavors podrien fer-se dugues coses: o be suprimir-ne els exemples Tirant i Ruiñol, o be suprimir, a més l'apartat anterior, ~~el~~ ~~X~~ l'exemple Decameron (Sapies, senyor, que lo jove ete)

Pag. 203. Me semblen millors els exemples nous que els antics. He fet les impresions que veuràs a fi que no s'hi de recorrer

Per avancem enviant-me separades les 13 pág primeres del full 13è quan encara no he vist primeres proves de les altres pág.

Neuthe m'enviaren primers proves d'aquests tres planes
i jo les corregiré, ~~i voldria m'enviessin després~~,
~~després~~ he podrem enviar-me noves proves de
les pág. anteriors, ~~no~~ si no de totes, almenys
de les pag. 195, 199 i 201

Ja-m acosten a la Selecta, i en Massó serà
enviar-me res mi contestar a les meves cartes. Jo
el favor de veure-l i de treure-n alguna cosa.
Li van be ‘ls fragments d'en Lluch, que li vaig
enviar junt amb una de les cartes? Jo, tot es-
perant la seva contesta, ja trec copiats diferents
fragments del Briant, d'en Metge, de la cronica
d'en Muntaner, de la d'en Desclot i de la d'en Pere III.
Pero quant cal trigar per que jo no pue per des de
aquí! Escollir una pagina selecta d'una novela
de l'Oller, un fragment selecte d'una obra d'en
Guimerá, alguna cosa d'en Russiñol menys tenebro-
sament plena de castellanismes que ~~les~~ records d'estudi...
De que ell no fa res, ajuda-m tu!

Ha estat aquí en Puig y Cadafalch, i mi he que-
dat blau al saber que era ja nomenat membre
de l'Institut d'Estudis catalans i encara no

3 1 P

me n'haveu dit res. Ell també s'ha quedat admirat; jo no s'ho valia creure...

Que no l'obligueu en tanta de manera, us prega el pobre vostre amic

P. Fabra

P.S. A la pag. 123 línia 12 per fer notar la diferència entre la pronunciació del verbs: <u>a</u>l<u>a</u>r, <u>a</u>l<u>a</u>rt, calaix, passar a continuació de: <u>a</u>l <u>a</u>l <u>a</u>ire, per la manera com pronunciem: que digués

(les primeres línies de la roca)

(les primeres feres)

(vol dir aquesta la primera, llur de la roca)

Fora, i després pot imprimir-se l'esprem <u>(de)tot i (de)dia</u> per a fer-se també <u>l'olor de roca</u> Vull-ho per al gual cosa deixo l'olor a vostre esperit natalici

Begur, 14 Abril 1917

Reyoña, 29 d'abril de 1911

Estimat amic Casas, Para augment en les
addicions:

M'ha semblat oportú, en el § 154, ~~xxxxxxx~~
notar que perquè es causal i final tant en la
llengua parlada com en la llengua antiga, i recor-
dar que'l perchè italià s'empla analogament com
a conjunció causal i com a conjunció final
(b una manera indirecta de condemnar el per a que
amb què modernament se reemplaça sistemà-
ticament el perquè final de la llengua parlada
i de la llengua antiga!)

He cregut també convenient, en el § 152, con-
signar les conjuncions no ya menys, altra això y
encara mes (les quals crec que auriem de tractar
de resucitar). No he trobat altra forma de consig-
les i implícitament recomanar-les que citar-les
en la forma que faig en la nota afegida a la galerada
3. te sembla be? Fixa-t sobretot en la traducció
(dificilíssima) de algunes de les conjuncions citades.
la la galerada 8, es soroyt o soroyt?

Com que correcció de les proves correspondents a la Formació de paraules serà molt més fàcil que la de les correspondents a la Sintaxi, es gastarà d'estalviar la Selecta. Prou per que's compleixi la seva profecia: la Selecta serà causa d'interrompre-s l'impressió de la gramatica! O bé: es que després de haut portar de Selecta, la gramatica sirvà de sortir sense?

D'abraça afectuosament

Pfabra

P.S. Li trenca l'esperit (suprimir) citar encara endemés i demés (junt a moltes mengs etc.), suprimeix-les, així com els exemples corresponents. Pf

P.S. Compara la pagina 80 amb la 208. En la primera, sobre Capítulo IX, hi ha un espai doble que en la segona, sobre Capitulo XIX. No comprene el motiu que auran tingut per disminuir els espais, puix no s'hi guanya res i fa lleig que els mots capitols comencin mes avall de la plana que els altres.

la el capitol XVIII, encara l'apai es mes petit, ridícol. Vejam si al compaginar el full 14è, deixen una mica mes d'espai (sobre el cap. XX i XXI), un espai igual al del capitol XVII (no dic igual al del capitol IX, perquè després de l'encarrussament del cap. XVIII, jes jamà deig tornar a l'aplecadora dels primers capitols: es tant gran la diferencia entre l'espai del IX, — i qui diu del IX, diu de tots els de la tes primera part, — i l'espai del XVIII, que tothom se n'ha de donar i atrunyar: es de putjor efecte això que l'errada de la pag. 176!).

Begoña, 3 de maig de 1911

Estimat Casas, Content de veure que l'impressió de la gram. va endavant, un xic mes de pressa que al començament; pero també ben espantat de veure que la Selecta no estará pas enllestida a temps!

Respecte a les galerades corresponents al full 15è:

Galerada 1ª: braw es toro? he en Vulbena i en en Labernia trobo buey. | Be sembla be l'incle-sió de cárcer, empara = amparo, caramella i somrís? | he l'antic, he trobat resta (f.) en el sentit de resto (m.). Aguet mat, el deixaries o·l treuries?

Galerada 2ª: mossa (o moça) es amb ç?

Galerada 3ª: planell no l'aseu en el sentit de meseta?

Galerada 4ª: Be semla be conservar xicalla (que ha Barcelona s'ha transformat en quitralla)?

Galerada 5ª: Noia (o Noça) es amb ç o amb ç? he polze amb ç? | aiguat no es més que aguaso? |

En el paragraf que comença <u>bajeza, baixeça</u>, i en el següent (galeada 6ª), cal suprimir les coses que deixen els mots castellans dels catalans corresponents (<u>bajeza baixesa</u>...) (1)

Galeada 7ª: Meloc Margada

La darrera carta d'en Massó, datada del 4 de febrer, acabava així: "<u>Demá</u> t'enviaré el programa de lo que m'agrada més de l'antiga prosa" Encara d'espera! Això de la <u>Selecta</u> sempre m'ha preocupat molt, però ara ja a un despici, i començo a pensar que caldrá renunciar-hi. D'això que fa <u>quatre</u> anys que li vaig encarregar! Aurís de prou el favor de parlar-lin, de treure-n el que pugui i de comunicar-m'ho. D'encara l'antiga prosa no es la cosa que més me preocupa: tinc el Dívant, el Recull Mitja i les quatre cròniques, i be o malament en puc tirar fragments. Però dels moderns, me falten:

Un trog de prosa d'en Maragall (indispensable!)

Alguna cosa d'en Guimerá" (1) (dramatic, escollit)

Alguna cosa (curta) d'en Verdaguer (menys plena de catellanismes que la <u>Revista d'estudis</u>, i sobretot més

(1) D'en Guimerá tinc <u>Nit de Nadal</u>, però el lector (suposem-lo castellá,

custa!!) (Cal tenir present que's tracta d'una
selecta per a una gramatica: cal anar pas per pas
certa correcció, certa finesa, i sobre tot bellesa intrínseca. Per ex.: el castellano a qui he llegit la Vaca cega,
el Cant espiritual, la Balada de Mallorca, Anar per Nadal,
Noies de Cerella, els pagesos del Libre d'Amich e Amat
s'han quedat espatarrats: no s'pensaven que en
català modern o antic s'aguessin escrit coses tant
belles. Doncs, tot hauria d'esser per l'estil, en la
Selecta! Doncs que, dins d'un criteri rigoros en
la selecció (i donat el pes en pasi que pedem declarar
a la Selecta; que ha d'esser una de totes parts de
la gramatica), a ultima ora aurem d'apuntar
de rebutjar algun troços de prosa (deixa-m dir-te,
de passada, que'l naturalisme, a l'hora m'empipa extraordinariament!), caldria desde ara tenir en la col·lecció
un troç de prosa d'en Mercadal, un altre d'en Verdaguer,
esquisits (triant be, s'n trobarien); i sols que de
dit pessetim de dos pagesos esquisits d'en Mercadal
i d'en Verdaguer, amb els dits pagesos i el del
discurs presidencial de l'Agulló, ja quedaria be
la part de prosa moderna (tot eliminant El Vailet
[illegible]) aspra alguna cosa més del dramaturg Guimerà!!

del Pa i algunes altres coses: els fragments de prosa no son el més adequats per a una Selecta curta: millor que un fragment de prosa (gairebé sempre llarg, mediocre, rural) unes quantes poesies més (que n'tenim de precioses!). Bon profit li aurá (i bona!) amb els autics... Per tot això que-t dic, convé que-ls pocs fragments de prosa moderna, siguin escollidissims; donen, urgeix alguna cosa d'en Maragall i d'en Verdaguer!

Alguna poesia d'en Carner? alguna de la Cloma de foc? Alguna pagina de l'Oller?

Va sense dir que en la part de prosa de la Selecta hi va un Coquis d'en Matto (mes selecte, contra-l que ell creu, que molts dels fragments que-m va enviar)

Aurias de veure-t amb l'Oliver i amb en Matheu i procurar-los reemplaçar, en les llurs poesies, els castellanismes passava baix dels sotils... (El castell bruit), aurent (id.) i gosariam les dues primaveres (Matheu) per passava sota-ls sotils, absent i fruiriem... o gaudiriem. Si-u fan, millor; si no, alabat sija Deu, pero serà llastima que dues poesies tant belles, surtin amb els dits castellanismes.

Adeu! Pfabra

69

ESCUELA ESPECIAL

DE

INGENIEROS INDUSTRIALES

PARTICULAR

Bilbao 16 de maig de 1911

Amic Casas, Vet-aquí alguna observacions sobre la correcció corresponent al full 16è.:

Foli 2. Hic ha grafia enyorar pre-ferible a la grafia anyorar; en l'antic se troba quasi sempre e- i no pas a- (d'acord amb l'etim.: ignorare.)

Foli 3. Sufixe -ayta. Canviar l'ordre dels exemples. — Sufixe -dissa. Bo semblen bé els tres grau entre parentesi: compradissa =(grau) compra, etc.?

Foli 4. No sé aon, crec que en el Tirant vaig trobar melanconiós; pero després he trobat, en l'autic, malenconia. Hi crec preferible male- a mela- (it. malinconia)

Si aprova, aquesta gracia, pes el canvi comprovant.

Saleuda 5ª. Se semblen be les adicions meitadat, etc.

Saleuda 6ª. Dauen sabadallenc, posa-hi un o dos exemples mès de -enc

I de la Selecta? Vols que l'envii ts pagments antics que tinc copiats tement me que en Massó no s'ha recordat mes de la meva Selecta? Demà te'ls enviaré, perquè els ensenyis a en Massó i en digues que un semblen... Però hi faltarà sempre el fragment de prosa den Maragall i el de Drama d'en Guimera!

Abraça'l.

Pabra

Begoña, 24 de maig de 1911

Estimat Casas,

Vet aquí algunes observacions sobre les proves corresponents al full 16è:

Pag. 248: Hi figuren devallar i devallament escrits amb e. Les dues grafies devallar i davallar semblen totes dugues admissibles, i sobretot consignables en una gramatica com la meva; vosaltres semblen inclinats a adoptar la segona (Cp. darrer i no derrer, també admissible); però, abans donant la preferencia a davallar, potser podria deixar-se aquí devallar i devallament (tot consignant les dues grafies en el Vocabulari) en atenció que el canvi de la e en a exigiria collocar l'exemple en ajustió sues ammnt, entre començar i desfiar. Com te semblí, però. Si fas el canvi de grafia i el canvi de collocació corresponent, vas-hi amb compte; recorda-t de l'errada de la pag. 176!!

Pag. 250. Molt de compte amb aquesta pag., on cal fer bastantes correccions. He vegut con-

venient afegir-hi el sufixe -ença, que ha d'anar, naturalment, entre -dura i -or. Si el senzill de contayla cuento, afegeix-lo al exemple del sufixe -ayla

Pag. 252. On diu «(lat. agua)» ha de dir «(lat. agua)». No obliden de fer aquesta correcció!

Pag. 253. Pesar substantiu es amb r sonora o muda? Jo crec que amb r sonora.

Pag. 255. Canvis civil en servil.

Pag. 256. Aneu amb compte al reemplaçar els caps-de-mot per ąą.

Precios l'article d'en Maragall, que ja coneixia. No podien triar millor. Ara falta a faltará Cada dia m'hi vaig convencent que caldrá fer una re-selecció; puix, del centvari, la gran. edevindria massa voluminosa: penso que, ultra la Selecta, encara y falta el Vocabulari (amb uns sis mil paraules), un apendix, l'index alfabetic i el proleg!! Caldrá suprimir prosa, deixant-hi tant solament aquells fragments que (com el d'en Maragall o el de l'Aguiló) tractin de cose, de Catalunya (com la Mayna,

un ball: la sardana, un costum, etc.), els
més escaients en un llibre endreçat a gent
forastera. Per això, d'en Verdaguer, prefereixo
el Pi de les tres branques a l'alzina del Canigó
de França. Se sembla bé que'us enviï els pag-
ments de prosa antiga que tinc copiats, per,
si'us van bé, incloure-los des de ara en la Selecta?

Ja han sortit la constitució de la Secció filo-
lògica de l'Institut d'estudis catalans? Però
per què no t'hi han posat a tu? Veig que n'han
fet president a l'Alcover... i jo absent!

L'u de juliol vindré a Barcelona amb la
família; i vejam si podré arreglar les coses
de manera que m'hi puguin ja quedar per a
sempre més.

Adeu. Bé'ns veiem contràriament

Pfabra

PS. Regracia a en Massó i recorda-li que
aviat caldrà començar a imprimir la Selecta.

PF.

Begoña, Santa Clara G. U.
20 d'octubre de 1911

Estimat amic Casas,

On ets? Què fas? No sé pas quant de temps fa que no sé res de tu... Et capaç d'estar-te encara a Blanes i no cuidar-te gota de les coses de l'hivern, al menys de l'impressió de la meva pobre gramàtica. Amb quina calma va imprimint-se. Ets desesperador. I tu no saps com me perjudica això. Mira, mentre la gramàtica no s'acabi, no n'hi capaç de fer res més; i ja veus si això em perjudica: tants treballs que tinc projectats i adhuc encarregats. I bona part de la culpa de tot això la tens tu. Però deixem les lamentacions, que no serveixen de res, i parlem un xic del vocabulari que sembla que avui (avui!) començarà a imprimir-se. Bu ja sabs que l'hi vaig dur a Barcelona amb el propòsit de repassar-lo amb tu; però tu te n'havies d'anar tot seguit aquí, i ho vam deixar córrer. Ara,

el que podem fer, es que tu·l repassis en les primeres proves abans de remetre-me-les, anotant al marge totes les observacions que la seva lectura·t vagi suggerint. Però no entaris de més que per endavant portem d'algun mots de difícil traducció. Veten-aquí uns quants:

Virolat o bigarrat o de colors vius!

Atrau, coma, síngle, singlera. Quin es la significació exacta d'aquests mots? La llur traducció?

Què vol dir sagrera? ("Lo fossaret de la sagrera" Aguiló)

Estol = legión, escuadra ó flota, ¿ejército?....?

Arbor, com el traduïrias? alberque, antigüedad, tiempos pasados, antepasados...?

Posat es continente, actitud?.. fer un posat = poner un gesto?

Preterir es preterir; i, demés, perecer?

Quin vent es el garbé?

I aquest al mot destriar. La Dalbena posa separar, dividir; però això no basta. Jo poseria: destriar separar una cosa de otra en la cual estaba confundida, unida, mezclada; dividir, distinguir

58'50
175'50
234

i

destriar-se separarse, exponerse, difundirse, distanciarse, subdividirse ....

He perdut la nota que'm vas enviar respecte a la traducció de capmàs

A veure si m'ajudes, à trobar la traducció justa de tots aquets mots. La Massó i l'Arleaja també y podan donar un cop-de-mà.

D'no podries fer anar un xic mes de pressa l'impressió de la meva gramàtica?

B'abraça cordialment

P Fabra

3 1 P

Amic Casas: Què passa? Per què
no he rebut encara les proves del full
19è amb la modificació que vaig fer
en la meva última carta? No calia sinó
reemplaçar Ocupació per d'Avi i enviar-
me noves proves. Doncs bé, ja ja deu dies que
vaig escriure a la Mateu donant-li instruccions
i encara no l'hora que no he rebut ni proves
ni noticia d'aquest pobre full 19è. Ja t'he dit
altres vegades que la Constitució amb què s'impri-
meix la gramàtica, me perjudica forçà; si
no poden donar-hi una hora empenta, més
val que m'ho diguen francament i m'estalvien
per més endavant. Jo no tinc gran pressa
que surti la gramàtica; el que no vull
es estar massa mesos sense poder fer res,
esperant proves, que per altra part, mai no
arriben a temps. Ja ni t'demano que aneu
més depressa (t'ho he demanat mil vegades); te
demano tant sols què pensem per, per fer
una determinació o altra. Aff. P. Fabra

0.452757

TARJETA POSTAL

BILBAO
4-NOV.11. 7 N.
(47)

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Begona, 24 de novembre de 1911

Estimat amic Casas, Sempre m'havia pensat que la Seleuta entretindria enormement l'impressió de la gramàtica. Feta a última hora, havien naturalment de sorgir dificultats i dubtes durant la seva impressió: un sol full se n'ha endut dos mesos. No passarà il mateix amb el Vocabulari, llest i vellat temps ha, com s'han pogut anar fent totes les addicions i canvis necessaris i resolent tota classe de dificultats i de dubtes. Les que queden son en general insignificants i podran resoldre's durant la correcció de les proves; uns quants, però, convindria que's resolguessin per endavant i és això vaig a dir-te ara.

Aclaparar. En Labernia i en Barbera tradueixen: desfer (Potser està influït per accabellar, enervar, esternar. En tradueixo: abrumar, abatir)

Arroyo es rierol. I l'arroyo del carrer, com el traduiries?

Agotar en sentit figurat: acabar, esgotar (:)

Aturdir: atabalar. En sentit figurat (Academia: causar mucha admiración. Franc.: stupéfier, étonner): traduiries esverar, esferir?

Amontonar: apilotar, arrestellar. En sentit figurat: agombolar? acumular

Envolver. Com a traduccions d'aquest verb poso: embolcar, embolicar, embolicallar; envoltar, environar, envelopar. D'envoltura com el traduiries?

Alcance: assoliment, aconseguiment, encalç, transcendencia, tret. En les armes arrojadisses y de fuego, distancia á que alcansa ó llega el tiro: no admetries, junt a tret, allargada (de allargar = alcansar)?

Arramellarse: apelotonarse?

Balb: atordit, arrecit. Cinc els meus dubtes entumecido

Cingle: penasco cortado, tajo, cantil (No trobo millors traduccions). Cinglera seria llavors: sierra, acantilado?

Destriar: encara espero la teva contesta

Entronyorar-se: sinònim d'enyorarse?

D'esma: á tiento?

Genuelo: adnetíes, genuel?

Grave: greu, serió, posat, solemnial, important, arduu:

Penatge: penacho?

Trescar: brincar? afanarse? recorrer con afan afanosamente?

Trastejar: trastear? andar atravesado?

"Via fora"
contestas

No se m'ocorre ara cap altra dificultat a resoldre. Si me'n deixo alguna, ja la trobarem al corregir les proves del Vocabulari, que us envio en el mateix correu que aquesta carta. Jo a mans d'en Bous. Les adjuntes instruccions.

T'abraça cordialment

Pfabra

Begoña, 3 de desembre de 1911

Estimats amics Massó i Casas, hu el ma-
teix correu que la present, vos envio les proves
compaginades corresponents al full 20è. Vos reco-
mano, com sempre, la comprovació més escrupu-
losa. Tradueixo "comellarada = hondonada entre
lomas" i erbori parroquial a la definició de "sa-
grera = barrio formado por la iglesia y sus dependencias"
Vos semblen bé, així, aquestes dugues definicions?
No·us obliden d'advertir al corrector que·s fixi en les
quatre correccions marcades amb una creu blava
(+): en tots quatre casos el punt volat ha d'ésser
reemplaçat per un apòstrof: no ha de dir no·s sinó
no's. En el vers 3r de la IIa estrofa d'A. March, crec
que la coma ha d'anar darrera de s'escalfen i no pas
darrera de foch. Està bé el tot sols (amb s) del vers
5t de l'estrofa IIIa? Continuo no entenent el
vers: "no tan subtils - com los ignorants y aptes"
Com a traducció de mant us va bé grande, mucho?
Junt amb les proves compaginades del 20è,
vos envio l'acabament de Jaume I i les tres

galevades del libre d'Amich e Amat perqué puguen compaginar les quatre últimes planes del fulll 21è (les altres dolse ja·u entán). Bot siguit que siguin compaginades, envieu-me les i jo·us les retornaré junt amb les dotze primeres, a fi que·s puguin tirar el siguit el full 21è. Per llevors ja tindré enllestida la poesia d'en Cervesí. Com traduiríeu: Fet es lo via fora del pagament de la cròn. de D. Jaume?

Bu, Casas, no·t descuidis de contestar a les preguntes de la meua darrera carta abans de començar l'impressió del Vocabulario.

Gràcies per tot. Us saluda aff.

Pompeu Fabra

P.S. Acabo ara mateix de rebre les 8 vostres darreres cartes de l'u de desembre. Prenc nota de les traduccions proposades per en Casas. També respecte aucion: en provençal la 1a pers. del pl. del perfet es aucirom, la del imperfet, auciam. Tant estrany me fa la impres-

sió de la r en auciron > aucion, con el canvi de
a en o en aucian > aucion. Per mi la proposició
que conté aucion ha de tenir el verb en perfet,
puix d'anterior i les regients també l'han tenen:
bel cors-que me auci enguendejan
amors vis qui me auci gen gardan
e mantenent me auci(s) que la vi... dones:
e sas dolças paraulas m'auciron.

Creiat que aucion representa un perfet i no
pas un imperfet, jo no tendria inconvenient
en posar auciron (amb r)

Pensen's-hi!

pf

365

$$\frac{18000}{4} = 720$$

Amic Casas, Be reconec la revisió del
full 21è. A la pag. 322, on diu fugir ociositat
he de dir fugir a ociositat. Traduexo bat-
callerías = enredos, bellaquerías. Però no estic
gaire segur de la bondat de la traducció.
I digues, bacalleríes (págs. 322 i 324) no
s'haurien d'escriure bacallaríes com a deri-
vat de bacallar. Què'ls en sembla a tu
i a en Massó? A la pág. 333, trobarás:
Via fora: desbandada, dispersión general.
Aquest teu, posar únicament desbandada,
o únicament dispersió general o amb-
duques traduccions. Desbandada m'agrada
pel sentit que té desbandarse segons
l'Academia: dejar y desamparar los
soldados las banderas. Fixeu-vos, al com-
provar, en la numeració de la notes. Ja
he enviat les normes ortogràfiques (la
revisió) a en Carner. Vejam que'n
faràn.

Apm. Pfatra

L.945187

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

A D. Joaquín Casas-Carbó 10 DIC 11

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Begoña (Vizcaya), 21 de desembre de 1911

Estimats amics Massó i Casas, Per ara
no veig pas que'l vocabulari no seguesqui el mateix
camí que la selecta: me sembla que ja farem prou
si enllestim un full cada mes. Alabat sia Deu!

Massó, vols dir que smerla es merla = mirlo? Bu ja
sabs que hi ha un ocell provençal nomenat smirle,
it. smerlo, al. Schmerl, l'émerillon dels francesos. La
smerla d'en Roiç no serà aquest ocell provençal, molt
bonic i valent, empleat en falconeria per a caçar,
entre altres ocells, petites garces? Estudiant la família
de les garces i agrons (hérons, aigrettes, etc.), per trobar la
significació de pennatge, he trobat que n'hi ha una de
petitona, blanca, amb bec negre, potes verdes (l'aigrette
blanche dels francesos); aquesta es probablement la garça
de la nostra poesia, i em va millor que un diàleg entre
aquesta garça i una merla (= mirlo), un diàleg entre
la dita garça i l'ocell provençal destinat a caçar-la,
el seu enemic cruel, com la dona de la canço envers
el poeta amant seu.

La descripció de l'aigrette blanche em fa pensar

en canvi, un cop ben assolat el verb envoltar, me sembla que envoltall (format paral·lelament a embolcall d'embolcar) no oferiria cap dificultat de comprensió, i jo ja m'atreviria a consignar-lo, com a neologisme, en la meva gramàtica.

Penseu en tot això i digueu-m'en alguna cosa!

Ja fa uns quants dies que vaig enviar les normes ortogràfiques a en Carner. Les solucions proposades ja les coneixeu: són les de l'Avenç amb la diferència d'acceptar-se un sistema d'accentuació a la castellana (provisionalment!), que presenta l'avantatge indiscutible d'estalviar faltes de lectura (com estúdia per estudia, apostròf per apòstrof, etc). Però temo que, apropiant la nova absència, siguin rebutjades algunes de les solucions proposades i ja aprovades per majoria en les sessions de l'istiu passat; sobretot la i dels diftongs (aire, reina, rei) me sembla que no triomfarà pas. Davant de l'oposició formidable que's va fer al punt volat, jo, d'acord amb en Carner i moltes altres, he ideat un altre sistema segons el qual s'limita extraordinàriament l'empleu de les formes asil·làbiques

enclítiques, adoptau-se un lloc d'ells les inverti-des
el, els, ens, etc. En el dit sistema, s'acceptarien decidida-
ment (ja que formes com el, els, ens son admeses per
tothom) les formes en, et i es donant-los la matei-xa
entonació, donada de consonant o pausa, que a les altres
formes inventades; i un cop adoptades com a literàries
el mateix en, et, es que el, els, ens, s'escriuríen aques-
tes formes adue donada de vocal (com de fet ja's fa
molt amb el, els, ens), reduint l'empleu de les formes
asil·làbiques (que llavors podrien escriure's amb apò-
trof) als casos d'intima unió gramatical, per
exemple en les combinacions verb+pronom (dóna'm,
perdre'l, preferible a dóna-m, perdre-l, i indubtable-
ment a dónam, pèrdrel), pronom+pronom (mé'n
vaig, te'l porta), preposició+article (sobre'l, desde'ls...)
- però: l'avi el pren, ja li dia a la noia el pare,
els blancs i els negres]

Aquest matí el diari m'ha dut la trista nova
de la mort del nostre Maragall. Quina desgracia,
quant jove encara! Hem perdut un gran poeta
i un bon amic... Ara, al'escriure'us, penso que ha
desaparegut un llum en l'Institut i que nosaltres,

pel bé de la nostra llengua, per la qual tant hem treballat i lluitat i encara hem de treballar i lluitar tant, hauem de procurar que aquell buit no sigui omplert per un qualsevol. La secció filològica en bona fluidesa (en Jaume, com si no n'hi fos; en Segalà entà a tes quants de quinze), i com reforçarla és indispensable, picant-hi algú competent, com orientat, en Joaquim Casas o l'Arteaga! Un mateli format d'en Casas (o l'Arteaga), d'en Carner i d'en Fabra seria la millor garantia de reeiximent en la tasca de fixar, de polir, d'enaltir la llengua literària. Aquest mateli faria feina bona i, amb l'ajuda de moren Mauer i moren Joreles, seria imparable, el seu criteri (el bo!!) s'imposaria a tot l'Institut i no's repetiria el cas que un OIS com vostès amb atragaiades i entrebancs en l'obra de perfeccionament de la nostra llengua literària. Us en parlo tant aviat, amau de morir-se abans de parlar Maragall, perquè fóra pecat que el bloc que'ns pertoca (a tu, Casas, o a l'Arteaga) l'ocupés un altre que llueny d'ajudar a fer bona tasca vingués a dificultar-la i a esguerrar-la. Com

dones, treballar-ho des de ara. Recordeu l'antic lema ~~xxxxxx~~ de l'Avenç: pro lingua nostra. Heu de provar per-nos nostra la Secció filològica!

No sé si encara us havia de portar d'alguna altra cosa. Però la corta ja resulta prou llarga; així que, si de cas, ja us ho portaré un altre dia.

No us recomano presa en l'impressió de la gramàtica perquè jo sé que és inútil....

Us abraça cordialment, desitjant-vos felices festes

Pompeu Fabra

P.S. Un Massó, si pot, que afegeixi a les normes ortogr. (que té en Carner) la qüestió de l'ortografia de la preposició per a (que'm vaig oblidar de posar). Jo'm decanto a per a en dos mots, en lloc de pera en un sol mot.

P

85

Begoña (Vizcaya), 24 desembre 1911

Estimats amics Massó i Casas,

He rebut les proves compaginades corresponents al full 22è; però amb això no avancem res, puig el full no està complet, i del tros que falta encara no he vist primeres proves! Les 14 pàgines que m'haveu enviat queden reduides a 12, (puig cal) suprimir la portada del Vocabulari: la poesia d'en Carner acabant a la pàg. 339, el Vocabulari ha de començar a la pàg. 341 (no a la 343); llavors la pàg. 344 passa a ésser la 342; la 345, la 343 etc. i finalment la 350 (la última de les proves) passa a ésser la 348: faltan, doncs, per completar el full 22è, les pàgines 349, 350, 351 i 352. Vejam si me n'envieu ben aviat proves!

Us abraça cordialment

Pfabra

Amics,

Feu-me 'l favor de dir-me
a volta de correu l'adreça d'en
Cortada!

I de les normes ortogràfiques
de l'Institut, no m'en direu res?

I d'impressió i la gramàtica
no's podria accelerar gaire gens?

Us saluda aff.

P. Fabra

Begoña (Vizcaya). Calle de la Clara

P.023327

TARJETA POSTAL

A Massó & Casas

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

17 ENE 12

En este lado se escribe solamente la dirección.

Begona, Santa Clara
27 de gener de 1912

Estimat amic Casas,

He rebut proves del vocabulari; les
dotze galerades que m'haveu enviat fa-
ràn unes nou o deu pàgines: és que m'en-
viareu les restants del full 23 tot seguit?
o és que els fulls d'aquí endavant seran
de vuit pàgines en compte de setze? Si
no és ni una cosa ni una altra, no
sé pas què avanceu enviant-me sols
mig full. Això és la manera d'anar de
pressa? Abans que m'escrivissis que ara
ja no deixaríeu de mà la gramàtica
fins que estigués llesta, jo t'anava a
escriure que interrompessim indefini-

dament la seva impressió fins al dia
que pogués dedicar-vos-hi de ple,
encara que l'interrupció hagués de durar
anys i la gramàtica no sortís fins que
fossim vells... Bot, sempre aparta tantost
desesperadora. Amb això, vejam que deci-
dim: o anar des de ara bon de pressa
fins acabar d'una vegada (això farà
dos anys que van començar l'impressió!)
o interrompre l'impressió per continuar
la més endavant, quan Déu voldrà....
Si la cosa ha de continuar com fins ara,
jo plego de treballar-hi: ni corregiré més
proves, ni us enviaré pròleg, apèndix &,
etc

Respecte a la prova que'us remeto,
fixa't

En la tradució de arranellar-se (que
figura en el fragment d'en Rueyra)
En la tradució de bellugueig (idem)
En balbucejar, poseríes com a variant
balbucejar? així « balbucejar (y bal-
bucejar), -eja : balbucear 41-III » i de
cas, fes l'addició corresponent.
I crida l'atenció d'en Rous sobre l'ad-
dició de la nota corresponent al mot
barón.
Junt amb les dotze galeades, us envio
les notes corregides; la de gabar es augmen-
tada, i n'hi ha dues de noves: la correspo-
nent a barón i la corresponent a gaubar-
de.

B'abraça cordialment

Pfabra

89

ESCUELA ESPECIAL

DE

INGENIEROS INDUSTRIALES

PARTICULAR

Bilbao 3 de Febrer de 1912

Amic Casas,

Ha el mot calze, comprenies la grafia calzer?
El mot capbuçar el pronuncies amb a àtona
o amb à tonica (çapbuçar)? Comprenès la
forma cabuçar?

Capmàs. Ha l'imposibilitat d'explicar breument
la significació d'aquest mot, no preferiries cauba-
lache à traeyre? Potser tots dos. I potser encara
esgivi-hi alguna altra paraula....

Caràcter. Amb r sonora o muda?

Cervo. Admetries la forma cervol? (Jo no
l'he trobada mai en l'antic.)

Cinglera. Si les tradueixes per poro no
l'agradan; i no'n trobe de millors, podem
deixar aquest mot.

Quan m'envien proves comprovants de la
lletra ç, no hobliden de contestar a totes aquests
preguntes.

La traducció de destriar i destiarse, que'l
vaig enviar, la conserves. B'ho vic perque jo
l'he perduda i no me'n recordo. Si la tens, ja
la podries afegir al'original.

Diu que ara ja arriben de presa. Vejam
si'm tornen a enganyar!

B'abraça afectuosament.

Pfabra

P.S. La cença o çença?

90

Estimat amic Casas,

Les el vocabulari figuren:

conca amb o oberta
copsa amb o tancada
do (don) amb o oberta
doll amb o tancada
embolca amb o tancada.

Estàn bé?

Una mica més sovint rebo proves....
però són de pells de vuit plans!

T'abraça

Pastro

P.028405

TARJETA POSTAL

20 FEB 12

A Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

92

ESCUELA ESPECIAL

DE

INGENIEROS INDUSTRIALES

PARTICULAR

Bilbao 2 de març de 1912

Amic Casas, Be recomanu com sempre la més escrupulosa comprovació. Fixa't sobretot en les següents correccions:

pàg 377. "malagrados", "malendreçat", "malagrait" serue guionet, com en el text (de la gramàtica) dels composts de mal i ben van sense guionet, així com els anhe, sobre, contra...)

pàg. 378. "malcontent" no "mal content", ni "mal-content". Marco descarnerar amb asterisc, puix no es mot usat en el llenguatge corrent. Poso junt a "desenraonat", la variant ortogràfica "desenrahonat"

pàg 379. 1n "desficiejar-se" s'han menjat la sillaba "ci". Que no's descuidin d'afegir-la

I que entri a la ralla que diu desalinado 15!

pág. 380. Suposo just els asteriscos de despesa i despendre (no mirant gasto y gastar). Marco igualment amb asterisc el mot excellir. Marcaries amb asterisc els mots bandejar, bandejament i exili que figuren un dic més avall, com a traduccions de desterrar i destierro?

pág. 381. Fixa't en l'addició corresponent al verb dir i en la expressió de dissimulació (aquella festa a fi de dimar cabuda a aquella)

pág. 382. Marco amb asterisc el mot embriac

pag. 383. espanplar no es amb r sonora?

pàg 384. Marco amb asterisc el mot embriac (com en la pág. 382). La embalca no embolca?

La apart full 26, figura el mot malbé dos vegades, a la pág. 377 com a traducció de desbaratar; i a la pág. 383 com a traducció de echar la la pág. 377 el trobo escrit malbe, en la pag. 383 el trobo escrit malbe. L'un o l'altre

estant malament ; corregeix el que ho estigui

Vide ⊗

En el full 27, te sembla bé marcar amb asterisc els mots enuig, enutjar, encercar, encórrer i enquesta ? Així com environar i envoltall ?

Com a trad.ó de entreveyorar-se puro no hallarse. Bé va bé ? Si no, i no'n trobes de millor, suprimeix el mot.

Et saluda afft.

Pabra

3 1 P

Casas, Posaríes asterisc a les
següents paraules? esbalair, es-
balaïment, esdevenir, esdeveniment,
esguard, esguardar. — En la gram-
tica fixura l'adjectiu esborronant.
Jo's dic esborronant? no's dic sem-
pre esborronador? Si's dic esborronant
faut com esborronador, no cal per cap
correcció. Si's dic molt més esborra-
nador, potser fora convenient conjun-
to al cortat de esborronant. Si no's
dic mai esborronant, cal suprimir-lo
en el Vocabulari o canviar-lo per
esborranador. A la teva ma! No
en esforç amb ç?

N.357239

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

no se ha
no ves dic

En este lado se escribe solamente la dirección.

Amic Casas, Be reconano com sempre la més escrupolosa comprovació. Fixa-t sobretot: pàg. 385. "esfarismar-se" ha d'anar no de cursiva, precedit de dos punts i seguit d'una coma. — pàg. 387. Poso les variants ortogràfiques enrahonament, enrahonar, enrahonat. Suprimeixo ensanche, etc. — pàg 388. Els comptes del prefixe entre- han d'anar sense guió — pàg 390. Poso "escarvat" junt a "escaravat", i suprimeixo escarpúa. — pàg. 392. Força compte amb la nota referent a l'ament (la segona de la pàg.)! —— He posat asterisc als següents mots: ensangonar (387), sangonos, traducció de ensangrentado (387), escaïment (389), maragda i maragde, traduccions de esmeralda (392). Hi estàs conforme? Marcaràs igualment amb asterisc enquesta (387), tiurar, traducció de entregar, (388) i esdevenidor, esdevenimant, esdevenir i esdevenir-se (391)? Si creus que enuig i enutjar han d'anar amb asterisc, posa-ls-el en la pàg. 387 on figuren com a traducció de enojo y i enojar; si creus que han d'anar sense, suprimeix-los-el en la pag 388. Respecte de l'asterisc de esguardar-se tinc els meus dubtes, però tu deus mitjor si's diu o no's diu en el llenguatge parlat. Repassa bé els apus (.) i (*).

Demà enviaré les proves del full 28è

M.

P.229560

TARJETA POSTAL

10 MAR 72

A D. Joaquín Casa-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Intimat Casas,

Bosaries l'asterisc als se-
güents mots? estol, espalçar,
·fe-faent, fornir, sorgir (tradu-
cié de fondear), fruir?

Té va bé corrijnar, al
contat de "femnde,-da", les formes
fecon,-nda?

Al repassar la pàgines
(proves compaginades) fixa't, com
sempre en les ll i les oo tòrnjen.

Atta.

N.357331

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

-- MAR 12

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 14

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Proves campagnades:

Posaríes l'asterisc a les següents paraules: estojar, estol, feble, formir, fruir, sorgir (trad.ó de fondear)?

Li estoja, feble, front?

Jeuhan me sembla millor traduit per hojarasca.

Primeres proves:

Posaríes l'asterisc als següents mots: gatge, gaubar-se, greujós, cabdal, capitost (trad.ó de /ef/), impiadós, impunit?

Li gorja, cost (trad.ó de gasto)?

No he rebut encara el full anterior

N.357421

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

A D. J. Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Mn Cara,

Poraries l'asterisc als mots toça i mantell? He consignat les variants martve i brenar. Si no t'agraden, esborra'ls.

La les proves compaginades: fixa't en la collocació del mot jaç. La d'última pàgina: suprimint-se una ralla, s'hi afegeix el mot jungir per completar la pàgina. La Xerès amb ę o amb ę?

Has rebut el pròleg? Què me'n dius?

I què m'en dius de les Normes ortogràfiques?

Pabra

N.357485

TARJETA POSTAL

UNIÓN UNIVERSAL DE CORREOS

(CARTE POSTALE.—UNION POSTALE UNIVERSELLE)

ESPAÑA

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Recomano, com sempre, la meva cursa comparació!
Pag. 417. "mester(hauer):" de versaleta — 420
Ep!: nocturn,-a: nocturno ; nivelar ha d'anar
davant de nivek !-423 Meloure: « 05,-SSOS:
Invers 85,168 » i suprimir « 0558,-es: 07a
162-I » — 424 partença ha d'anar devant
de partioner ! Ep!: la ç de partença !!

Falerades. 1 pech i pegnera de versaleta
com a molts altres? — 5 Hi ha bon tradit
plazo: terme, termini? — Peso j'ant
a prolixe, prolijo (?). - Marconia amb
asterisc els següents mots: peno, pen-
sarós, pervenir, plasent, plasenteria,
pregon, prezonera, punir, punti? —
Sobrat us semblaré l'index alfabètic,
la fe d'errates i el prolog. — Quin bullit
les Normes ortogràfiques! L'Alcover me
demana Margues es nuevas, en Montolin
me recomana que no n'emeti cap!

Pf.

P.230790

TARJETA POSTAL

10 Cts ESPAÑA

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Amics,

Al corregir les proves del full 32è, vaig oblidar-me de fer-hi una addició: On diu

»poder: poder 76 »

ha de dir:

" poder: poder 76 [puesch, puix: puedo; pusca, puixa: pueda; poch: pudo; porá: podrá] "

Quant es al títol de l'obra, us he de dir com aquell barraquer de Calldetas: No hi fa com titoleja-la! Se m'ocorre el títol de

Manual de gramatica catalana

T'agrada?

P. Fabra

P.763314

TARJETA POSTAL

BILBAO
6 ABR 12 5 T.

A D. Joaquín Casas Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Begoña (Vizcaya), Santa Clara G.H.
8 d'abril de 1912

Estimats amics Casas i Massó,

D'acord amb vosaltres, que les Normes no mereixen la més petita menció dins la me-
va gramàtica; he suprimit, doncs, en el
pròleg i en l'Index, tota allusió als treballs
ortogràpics de l'Institut. Jo hi havia donat
importancia perquè em creia de bona fe que
respectaríen els acords presos l'estiu passat
durant la meva estada a Barcelona, i hau-
ria estat un gran pas aconseguir l'adopció
d'una ortografia no gaire llunyana de la
nostra, de la part de l'Institut i de les princi-
pals publicacions catalanes; però la cosa s'ha
espatllat, i, com dieu molt bé vosaltres,
no val la pena de parlar-ne i molt menys

de donar-li importancia. Del paragraf re-
ferent a la h etimològica he suprimit allò
de « y tiene, al parecer, tan pocas probabili-
dades de prosperar » Me sembla que amb
aquesta supressió queda bé; pero tractant-se
d'una gramàtica per a ús dels castellans,
crec que es indispensable d'advertir-los que
la supressió de la h compta (com es veritat)
amb pocs partidaris. Allí ans jo deia: «Cier-
to que los valencianos y mallorquines pocas salvas raras excepciones
den no hablar el catalán», tu-y has posat:
« Cierto que muchos valencianos .... » Bobo
aquest muchos inexacte. Jo crec que son,
si no tots, l'immensa majoria. Tambe sent
amb la prova del pròleg, us envie dins
d'aquesta setmana mateixa l'original de
l'Index alfabètic. En l'impressió d'aquest
heu de tenir en compte: que les lletres

voltades d'un círcol vermell han d'ésser negrotes i que·ls mots subratllats de vermell han d'anar espaiats ; en una infinitat de mots, però, la ratlla vermella es fatxada amb llapis morat : els fets mots han d'anar sense espaiar. El text, a doble columna, i les notes, com les del Vocabulari. Les apuntes notes poden canviar ą en à, ę en è, ę́ en é, etc. Abans de donar l'Index a les caixes, repassa-l bé i fixa-t en les notes addicionals. Si·y trobes res a corregir, afegir o suprimir, digues-m'ho. Axò actie conferenciant la fe d'errates, i relacionada amb aquesta t'he de fer una pregunta : es Xerès com figura en el text de la gram., o Xeręs com figura en el Vocabulari ? D'orde en que cal posar tot això que falta es : Pròleg – Fe d'errates – Index. Això al començament del llibre, i a l'acabament : Apén-

dice III : Index alfabètic. I del títol, què
me'n dieu? Hi poseu "Manual de Gramá-
tica catalana"?

Doneu expressions a la Cortada i rebeu
una cordial abraçada d'en Pfabra

pág. 426. Posaríes asterisc a penọ, pẹnsa, pensiọl? — 428. On diu: « plạtja (ọ plạja): playa 37-β » auría de dir: « plạtja (ọ plạja); -jes ọ-ges: playa 37-β » Això farà una ralla més, doncs s'auría de suprimir algun mot de la columna 1ª; podríem suprimir plantạr, que es el menys interessant — 429. Cal afegir: "ponẹr, ponẹra: mauzano 168 » i suprimir « poṗulạr: popular 44-a » — 431. Afegeixo la variant profọn, -nda. — Ep! que no resti cap cap-de-mort!

De les galerades. Posaríes asterisc als següents mots: recaptar, regraciar, renobellar, retentir (trad. de retumbar), reverir, romandre, serf, serió, si = seno? — Afegeries a la corresponsalia "riẹra: río", pegueño entre parèntesi? — Saragoça es amb ç o amb ọ? Silvestre, amb ç o amb ç? — El plural de ruse no es ruscos?

Demà us enviaré el plèg i els independents.

Vejam si per maig acaben l'impremió!

Pf

P. 770174

TARJETA POSTAL

A Masso & Casas 12 — 12

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Begoña (Vizcaya), Santa Clara
15 d'abril de 1912

Estimats amics Massó i Casas: Del mateix correu us envio el Boleg, la fe d'erratas, l'index metòdic i l'index alfabètic. En el Boleg he suprimit aquell parèntesi que deia "como los andaluces no hablan tampoco el castellano de Castilla", parèntesi que enfosquia un xic el paragraf i comparança que potser alguns no trobarien ben exacta. Anava també a suprimir el "que" de la línea 4ª; però m'he repensat. Què me'n dieu? Continue creient que allò de "muchos valencianos y mallorquines" no es exacte. Massó: allí on dic "algunes de la decadencia como Pere Serafí y" afegeixi'l nom de l'altre autor de la decadencia que'm vas enviar per a la Selecta i el nom del qual ara

no recordo. Us va bé l paragraf referent a la h etimològica? — La fe d'erates no es completa: hi faltan naturalment les errades que puguin aparèixer en el pliks vinents. Una consulta a propòsit de la fe d'erates: tornem-me l'adjunta falla ~~xx xxxxxx~~ representant-me-la mats que segons vosaltres haurìa de marcar-se amb asterisc y els que no: vosaltres això ~~xx~~ podeu saber-ho millor que jo (li per per-me la corresponent nota en la fe d'erates). Quant es de l'Index alfabètic no es he de dir res de nou i l'ordre de collocació del prolog, fe d'erates, etc. ja l'sabeu.

Ara quan creieu que estarà llesta la gramatica? Vejam si·n pot estar per maig!

Us abraça cordialment

Pfabra

Pàg. 433. Vés amb compte amb la paraula rasqueytàr! — Pàg. 436. Cal suprimir "retrunbo: retrè". Com a compensació de la ralla suprimida, he afegit retraer a la traducció de retreure! — Pàg. 437. He suprimit robería perquè és mot que no figura ni en la gramàtica ni en la Selecta. Però com que no sé com compensar la ralla suprimida, potser deixar-l'hi; així: "*roberia, -es f.: robo" : potser millor que marcar-lo amb asterisc, fóra escriure-l de versaletes, com a mot antic: "roberia, -es f.: robo". — Pàg. 439. "Sangota" he d'anar abans que "sangrar". — No posaries asterisc als mots reflectir, regraciar, i sangonós? — La Saragoça (amb ç) o Saragoça (amb o)? — Ens va bé el títol que ens proposen: "Gramática de la lengua catalana".

P. Fabra

I les Normes ortogràfiques?

P.770637

TARJETA POSTAL

BILBAO
19 ABR 12 T.M.
(47)

18 ABR 12

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Amic Casas, No recordo ara
quina va ésser la traducció que
van convenir per als mots trasta-
jar i trascar. Entre els meus papers
vells trobo:

trastejar: andar atrafegat, trastear
trascar: recórrer ó moverse afanosa-
ment, brincar

Se satisfan aquestes traduccions?
En l'últim potser fora millor posar
brincando en lloc de brincar?

Rebeu afl.

Maluquer

P.440746

TARJETA POSTAL

BILBAO
19 ABR 12 7 .
(47)

A D. Joaquín Casai Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Bejoña (Vizcaya), Santa Clara
20 d'abril de 1912

Estimat amic Masó: Ja me farás el favor de posar en el pròleg, al costat del nom d'En Pere Serafí, el de l'altre autor de la decadència, del qual me vas enviar una poesía y el nom del qual ara no recordo. Una altra cosa: en el mateix pròleg dic: "pero valencians y mallorquins parlan dialectos pertenescients al mismo dominio lingüístico que el catalán de Cataluña, dialectes de una mateixa llengua literaria en que ara escriuen el valencià Teodor Llorente y el mallorquí Aguiló." Això no està prou bé; és mal redactat, pues sembla que sols el valencià i el mallorquí siguin dialectes "de una mateixa llengua literaria" etc.

literia millor: » pero valencians y mallorquins parlan dialectes pertenecients al mismo dominio lingüístico que el catalán de Cataluña; éste y aquéllos son dialectes de una misma llengua literaria, en que un dia escribiren ...» i aquí posar el nom d'un autor catalá de Catalunya segons dels noms d'Ausias March i Llull. Quin catalá pensaria que per digne pendant d'un March i d'un Llull? un Muntaner? un Bernat Metge? Suposant que fos un Muntaner, el S en qüestió hauría de dir: « una mateixa llengua literaria, a que un dia escriviren el catalán Muntaner, el valenciano Ausias March y el mallorquí Llull, la llengua que se llamó antiguamente catalanesch, etc »

Deixem a les Cases que foxi, per a l'a-

Ay, una nota dofonsant la supressió de la h etimològica i una altra dofonsant el punt volat! Demà o demà passat us les enviaré. Estem contents?

I en Corbera? Ja dies que n'espero carta. Continua encara a Barcelona? Si hi es i el veieu, saludeu-lo de part meva.

Vejam si a mitjan maig surt la gramàtica!

Us abraça cordialment a tu i a en

Casas

Pfabra

Begoña (Vizcaya), Santa Clara
22 d'abril de 1912

Estimats amics Casas i Massó, lluc content perquè veig que aviat sortirà la gramàtica. Bon de bo aquéssiu anat sempre tant de pressa com ara! Amam a les proves que m'aveu enviat últimament: hi el vocabulari he trobat ds mots sense traduïr: veştura i virolat. Ms sembla hé de traduïr-los: veştura: vejez, antigüedad, virolat, -da: de colores vivos? hi el mot Xereş posaríeu la variant ortogràfica Xereç? hitò he d'asterisc en l'adjectiu vęr? hi la galerada 6, he canviat la disposició de les correspondències entre les vocals del llatí clàssic i les del llatí vulgar. Com deia en en Massó en la meva última carta, cal canviar la redacció del paragraf quart del pròleg (pág VI). Quina de

les de nova redaccions ~~redaccions~~ us agrada més ? :

I

Cierto que muchos[1] valencianos y baleares pretenden no hablar catalán y tienen razón si con este nombre se designa exclusivamente el catalán hablado en Cataluña ; pero valencianos y baleares hablan dialectos pertenecientes al mismo dominio lingüístico que el catalán de Cataluña, éste y aquellos son dialectos de una misma lengua literaria, en que en dia escribieron el catalán Muntaner[2], el valenciano Ausias March y el mallorquín Llull, lengua que se llamó ....

1).- Doncs posem muchos encara que no n'hi hagi tants?

2).- Aquí poso Muntaner ; però tu, Massó, posa-hi l'autor que t'hi vagi millor. Bernat Metge potser?

A mi m'agrada més la II, sobretot a causa del éste y aquéllos de la I !!! 140

II

Cierto que muchos[1] valencianos y baleares pretenden no hablar catalán y tienen razón si con este nombre se designa exclusivamente el catalán hablado en Cataluña ; pero catalanes, valencianos y baleares hablan dialectos pertenecientes al mismo dominio lingüístico, dialectos de una misma lengua literaria, en que en dia escribieron el catalán Muntaner[2], el valenciano Ausias March y el mallorquín Llull, lengua que se llamó ....

En la página VII : más-

gratuïta més no sempre que en molts casos no, però no hi jugava amb foc quan deixo la ocasió... No es veritat? — En la pàgina X: No tinc gaire correcta a demés de ser ja impossibles de detenar; tinc que aniria millor: les quals es ja impossible detenar. Fes aquesta correcció (si la trobes encertada) i la de la pàg. VI, i envia-me noves proves. Mentrestant jo m'entretindré a completar la fe d'erates i a redactar les notes sobre la supressió de la h etimològica i l'empleu del punt volat. Sobretot no-us oblideu d'enviar-me noves proves de les setze pàgines primeres!! Una errada o una incorrecció a el pròleg me faria un greu d'allò més...

Us abraça cordialment el vostre amic, a qui la presa que ara portem omple de satisfacció

P. Fabra

Begoña, Santa Clara
27 d'abril de 1912

Amic Casas, De records era sempre
la comprovació més escrupulosa. — Pàg. 450
Me sembla interessant consignar la variant
gràfica beina tant pregnant a l'edat mitja-
na, supr. al mateix temps el mot poc
important venático: rampetut. La variant
estiu no cal consignar-la aquí: ja s'ha
consignat en la part catalana-castellana;
però si vols, posa-l'hi, però dues parèntesi;
així: verano: estiu ó istiu. Un barceloní
m'assegura que all diu sempre Terés no
Terès; la meva dona, barcelonina, diu també
Terés. En el dubte, ja que en gramàtica fi-
gura Xeres i en el Vocabulari lletra J
figura Xeres, jo posaría: Xeres (ó Xeres):

Terez, prescindint de la variant gràfica amb ç, o sia, consignant les dues pronunciacions.

Els de l'Institut d'Estudis catalans me diuen que fan arcaisme a Champion (de París) demanant un llibre; però no sé l'adreça. Me la podeu donar a volta de correu?

Un paragraf mal construit, no decidit: se a refer-lo de cap a peus, mai acaba d'estar bé. Així ha passat amb el § 4 del pròleg; ara me n'he adonat d'una perogrullada que contenia: "y tienen razón si con este nombre se designa exclusivamente el catalán de Cataluña", etc. mirant d'arreglar el dit pois §. Me decanto a: "Cierto que la mayoría de valencianos y baleares pretenden no

parlar catalan, lo cual proviene de que se suele designar exclusivamente con este nombre el catalán de Cataluña, que en efecto no parlan, - amo los andaluces no hablan el castellano de Castilla; — pero catalanes, valencianos y baleares hablan dialectos pertenecientes etc. „ Espero la teva opinió sobre aquesta nova correcció (també a volta de correu!)

La nota sobre la ẖ etimologia i el punt volat, necessito tenir l'Index alfabètic davant per veure on se poden emplibir i la forma que se'ls pot donar

Ahir us vaig enviar les proves del full 14; avui us envio les del full 15.

Abraça cordialment

Pfabra

113

Vegoña, 28 d'abril de 1912

Amics Massó i Casas,

M'heu den fastiguejat. No us
avía dit que volía veure noves proves
del pròleg? Gracies a la vostra precipitació,
surt ara el pròleg amb un bunyol, que
s'auría evitat amb la redacció que us
proposava en la meva carta d'aïr. No sé
per què no m'heu de creure quan us
demano noves proves; l'errada de la pàg.
176 va éser deguda a la materma causa.
Però aquella errada era reparable mitja-
sant la fe d'erates; mentre que el bunyol
d'ara no té remei. M'heu aigualit el
goig de veure acabada la gramatica!

Pfabra

Amic Casas, Vejam què t'sembla
la nota sobre el punt volat. Hem
d'anar naturalment com a nota
del paragraf encapçalat Apóstrofe;
ara, no sé si és millor posar-la com
a continuació de la nota ja existent
(la 4 de les galerades) o com a nota in-
dependent, diguem-ne la nota 5, en el
qual cas el 5 podria posar-se (en el text) al lloc
del mot guiós. Adopta la disposició
que t'sembli millor — La nota asse-
nyalada actualment amb un núm.
3 es comú al paragr. encapçalat Acen-
te agudo i a l'encapçalat Acento grave
Fixa-t amb l'Ep!!! de la galerada 6.
Se m'sembla que he trobat el medi d'arre-
nar el bunyol que per culpa vostra hi ha
al pròleg. Un altre dia us el diré P.F.

P.440948

TARJETA POSTAL

BILBAO
1-MAY.12.7M
(47)

A D. Joaquín Casas-Carbó

Rambla de Cataluña, 24

Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Begoña (Vizcaya), Santa Clara
6 de maig de 1912

Amic Casas, Avui t'envio les proves restants de l'Index alfabètic: demà t remetré les del pròleg. En les proves que ara t'envio: Com traduïries ensems? simultàneament, junts? es amb ç? Com traduïries a redós? Es quelcom o quelcom? Una nota justificativa de la supressió de la h etimològica resultaria llargüíssima: les quatre valles següents me semblen que son suficients per a avaluar qualsevol sospita de desafecció envers la reforma ortogràfica: (» Son ja en gran número les que omiten la h en cors, como rahó y rich; pero son todavía escasas les partidaries de la supresió de la h llamada etimológica

(home de homo). Sobre la conveniència y oportunitat de esta reforma, V. ~~α~~ del autor ») la α, poden millor que per allusió a la meva comunicació al Congrés de la llengua catalana, senyalar-ne a un llibre que tinc en projecte i que podria aplegar en un parell de mesos, llibre que podria titularse « Qüestions d'ortografia catalana »

Altrament, fixa-t que fins suprimint aquesta petita nota, no queda malament la reforma en qüestió; puix, encara que en el pròleg digui el que dic (tinent en compte l'escassetat de partidaris i d'haver el llibre per a castellans), també dic que's tracta d'una reforma preparada per mi, i ningú podrà dubtar que'n continue essent partidari, veient-la adoptada en el text i en el Vocabulari

A la teva ma, doncs, t'acloc la nota
aquest dic o no poser cap nota.

Adeu i fins demà!

P Fabra

Begoña (Vizcaya), Santa Clara
7 de maig de 1912

Amic Casas, Anem ara al pròleg:

A mi, el primer paragraf me va bé com està: dur, tal com va sortir de la meva ploma, poc amiga d'atemuacions; no obstant, si tu, seguint els consells de l'Iteaga, vols atemuar-lo, fes-ho. Bu propeseves tres canvis:

1º y, en realiad, apenas / y habrá quien crea que no
2º un idioma que es / el idioma catalán aunque
este sea
3º y en que han escrito / y en él hayan escrito

Fes-los si vols; però dec dir-te que el primer, sobretot, no m'agrada gota.

Per al § 4, després de donar-hi moltes voltes, proposo la següent redacció:

[Cierto que la generalidad de los valencianos y baleares pretenden no hablar catalán, empeñándose en designar exclusivamente con este nombre el catalán hablado en Cataluña; pero ~~[illegible]~~ indudable que catalanes, valencianos y baleares hablan dialectos pertenecientes á un mismo dominio lingüístico, dialectos de una misma lengua literaria, la lengua en que un día escribieron el catalán Muntaner, el valenciano Ausias March y el mallorquín Lull; y esa lengua debe indiscutiblemente llamarse catalana, - y así la denominan todos los filólogos nacionales y extranjeros, - como se denomina castellana la que se extiende por el centro de la península.

denominan

α. Agut "de todo punto" si no l'apuja, esborrat

β. Se va bé aquí parèntesi? Bé suposaré-ho; però·m sembla que es una bona complicació del "debe indiscutiblemente llamarse"

Pág. X. La nota manera de corregir la confusió de la pág. X, es potser reemplaçar les paraules "debida á" "per" "el resultado de"

Pag XIV. Crec que quedaría be, reemplaçant "tanto ó más" per "cuando menos tan" i "que" per "como"

Una variant al parèntesi β:

(así la denominan todos los filólogos nacionales y extrangeros)

Com a resultat de tots aquets consells, vejam com queda aquest pròleg;

No us desenvidem d'enviar-me novas proves, que us retornaré immediatament. No obliden la fe d'errates!

Rebi una forta abraçada cordialment

Pfabra

PS. Pàg. XVI, línia antepenultima: on diu Les lectores catalanes encontrarán ..., potser fora molt dir: Idioma/Literatura catalana
Per altra parte, les lectores catalanes... Bolger no! Mira-t'ho! — Pàg. X. No m'agrada allò de "además de ser ya imposibles de desterrar de la boca hablada" Què t sembla la següent substitució?: "que dificilmente podrian desterrarse de la l. h." o "que muy dificilmente podrian — "Ajuda-m'hi! o "que ya muy dificilmente..." Pf

Begona, 13 de maig de 1912

Estimat amic Casa,

Pàg. 475 « redos (a-): reguardado » hi el fragment de l'Aquiló figura l'expressió "a redós d'un cingle", en la qual "a redós" no pot ésser traduit per reguardado. Potser fóra millor que resguardado, al abrigo o altra expressió anàloga. Així: « redos (a-): al abrigo »

Pàg 476, 1ª columna. Hi suprimeixo, en l'apartat corresponent a la s sonora, els mots transaccio i catorze, reduint-se així les 3 ralles del dit apartat a 2. Això permet afegir una ralla que digui 's: nos, vos 98. Així, les set últimes ralles de la 1ª columna diran:

1ª	S sonora: en la s de casa	
2ª	= z catalana de zero	
3ª	S sorda: en la s de saví = ss	[Supr. nausa
4ª	= c de cent = ç de plaça	
5ª	s' y 's ó 's: se 94,95	
6ª	's: nos, os 98	
7ª	sa: su 99,115	

En la columna 2ª: Supressió: la de la ralla "sos: sus 99,115". Addició: la de la ralla "Superlativo 112,185" al cap d'enall, sota Substentius.

Pàg. 478. lp!!! Ha de dir:

vos ('us ó 'us, us, 's): os 93

Suposo que altir vas rebre la nova carta nº 2 disposant un canvi de redacció del apartat que comença "Si en casos análogos al citat ..." (pag X). Les línies 13, 12, 11 i 10 començant per baix han de dir:

~~m~~posición como la citada, no se haga concordar el participio con el complemento directo, no solamente en castellano (he visto una casa), sino en portugués (tenho visto uma casa), en francés (j'ai vu une maison), en ru- ~~mm~~

Suposo que no tindreu el privilegi ~~ieu~~ per aquesta correcció.

S'abraça cordialment

Pfabra

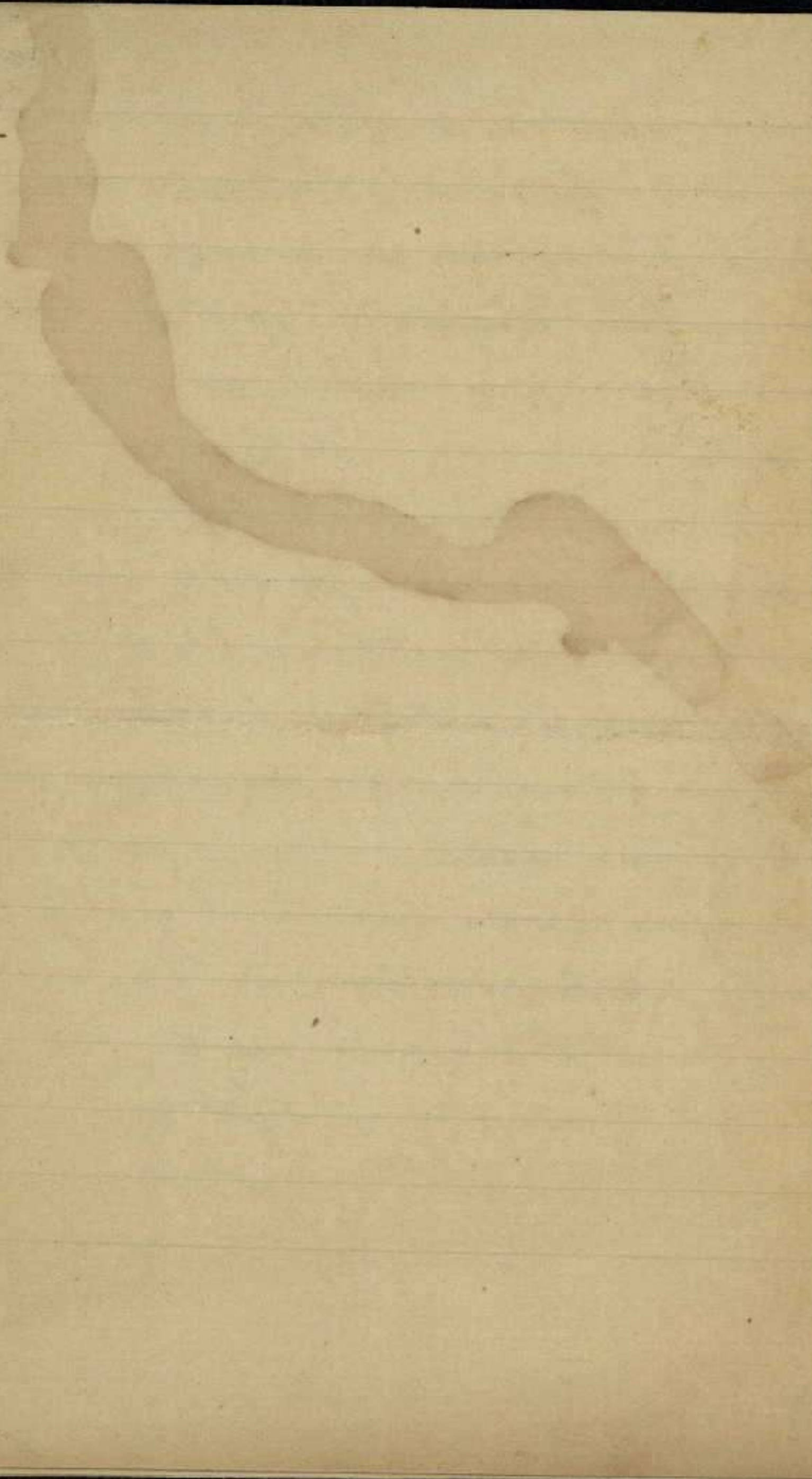

Amic Casas,

En la pàg. 443, no sé per què a «sortçeure (ó sortçaure): sabtzaer» li han tret un 82 que·y avía. Convindría afegir-lhe: podría suprimir-se «soñar: somniar» — En la pag. 443: no consignaríes, justament amb sotmetre, la variant pegient antiguament sotsmetre? ei, si·y cab! — He posat asterisc en els mots si i traida. Què hé? — Afegint a la fè d'erratas les errades que·m comuniqueu i algunes més que he trobat darrerament, caldrá (a fi que no faci més de dugues planes) canviar-ne la confecció. Adjunt t'envio una nova fe d'erratas, on:

1r. No·y ha aparts: el punt i apart es reemplaçat per punt i guió.

2n «En la pág.» es reemplaçat per «P.» i «línea» per «l.»

I^r La fórmula <u>donde dice "A" debe decir "B"</u>
es reemplazada por <u>"A": léase "B"</u>

Podeu adoptar-se totes tres modificacions
o solament les dugues primeres, a gust
vostre.

Ja heu conegut el pròleg?

Us abraça cordialment

PFabra

P.S. Vejas si estàs d'acord amb totes les
correccions referents a la fe d'erates!

PF

Estimat Casas,

D'acord amb l'indicació que m'has respecte a la pronunciació de menys, he fet les correccions de les pag. 145 i 152 : son les correccions marcades amb cercols blaus. Endemés, dones, ja ha d'esser menys i no pas menys, oi?

Pag. 145. Hi ha, com veus, bastantes correccions a fer : et recomana, doncs, la comprovació escrupolosa

Pag. 147 nota. Hi ha dugues vegades a'l de cursiva que s'han de canviar en a'l (no de cursiva) Ojo!!!

Pag. 148. La castellá no's diu números primeros entre sí sino primos entre sí (la cat. nombres primers entre ells ; en fr. nombres premiers entre eux)

Pag 152, ratlla 1ª. La jº o jª?

Pag. 154. He refet tot lo referent a un altre. Le recomana la comprovació ! Una o dugues ratlles d'aquest pág. passarán a la pag. 155 : ojo!! — M'ha semblat convenient comprovar cada-u. Així: cadascu ó cada-u cada cual. La cadascu (no cadascu), oi?

Pag 155. He simplificat lo referent á Juliano

Pag ~~156~~ 159. Resulta más clar repetint detrás dos cops. No·y ha dificultat a afegir dos cops detrás

puix que suprimim no procedeix de article.

160. Ja ens veiem, hi no ha dèmer de cursive! Me semble oportú afegir al § 123 la nota:

*No s'empleu ne quando etc. (Això exigirà passar tres o quatre ratlles de la pag. 160 a la pag. ~~###~~ 161.)

Sotmeto a la teva aprovació aquesta nota. Si la creu convenient. Si no t'sembla bé i no la hi poses, llevors suprimeix l'asterisc del ne* de la pag. 159.

Si t'sembla bé, posa ensemt que no s'hi escapi cap error. Fixa-t que hi ha un jo. Ja jo o en jo?

Salutacions cordialment

Pabra

Amic Casas,

Al fer la revisió de les proves que·t remeto, fixa-t sobretot, com sempre, amb els diacrítics (c) i (.). Llavors he·ls següents mots? :

Galerada 1 : dividendo, globe, rombe, pretext, diftong | Galerada 2: estomac | Galerada 3: encens, garsofa, mesc, cequia | Galerada 5: ona. ona

Jo preferixo germen (que es com se diu) a germe. Aquesta forma pot existir, en tot cas, a el vocabulari

Cadavre es inacceptable: el nexe vr es estrany al català.

Martir es català (Tirant, Llull, etc): martre pot figurar a el vocabulari

Castig i prodig han d'anar amb g per la mateixa raó que profug, exfag, etc (tenen g a el seu ètim). Altrament g sona tp solament darrera de ai, ei, oi, ui i tonica (desig, trepig, etc.)

En la galerada 4, línia 9: comprova la β de (V. § 53-β)

Glatzer a mot que figura ja en altres llistes. No·l poso en la llista del § 29 per que a un mat on figuren ds canvis ionics de què ~~encara no s'ha parlat~~ no·s parla pas més endavant (el de l en ll, i el de z en tz), ultra la mudança de la r. M'ha semblat convenient, ↑no interessant, l'addició dels mots Titus (1), alcacer (2), isop (3), tavaç (4), esgaix (4)

Bona raó: vèrtig és inadmissible. Vértigo castellà convenia per tenir l'accentuació equivocada. Altrament, el nominatiu vertigo donaria en cat. vertig, forma gens convenient. Prenent per forma fonamental l'acusatiu (com l'italià, i el francès), tindríem vertigen, ~~vertigem~~ o vertige no vertigi. Vejam si decidim alguna cosa sobre aquest mot, que ja veurem d'esbrinar en alguna part.

No·ns oblidem d'esmenar-ne, en la correcció, l'enteniment amb les proves, l'original.

No entenc pas que aquesta vegada també algú tingui a mirar les proves corregides, puix divendres una de les meves veus se va trencar una cama i, uns quants dies, no hi he estat per res.

PFabra

Per a la Casa-Carbó o per al corrector de proves.

Tard m'he adonat que en els paràgrafs del capítol X faltava en. Ls condicionals. Ha calgut afegir-los-hi ; però·m he fet de manera que no cal alterar la compaginació, llevat en les págs. 89 i 90 :

Pag. 86: S'hi afegeix una línia, però no cal passar-ne cap a la pag. següent, puix pot disminuir-se l'espai blanc que precedix a Capitulo X. Conservem però l'espai que precedix a la línia que diu « § 71.- d. Ser, haber » !

Pag. 87: El § non referent al condicional no crec que passi mes de tres línies. Si fos possible (sense que deixés de quedar un espai abans de la línia que diu « p. ser ó estre alcançar, lograr » i sense haver de passar cap línia a la pag. següent) substituir l'abreviació « part. pas. » per « participio pasado », feu la substitució ; si no, deixeu-ho.

Pag. 89. La 2ª i 3ª línies han de dir: « Condicional (sería, etc): sería, serías etc. ó fora, fores, fora, fórem,

Joreu, Joren. V. § 109 » L'ultima línia de la pag. 89 ha de passar a la pag. 90

Pag. 90: S'hi afegeixen la línia tretа de la pag. 89 i dues més: total tres, i s'hi suprimeixen cinc de cursiva.

Crec que totes aquestes correccions estan suficientment indicades en les proves que us remeto. Aneu-hi força amb compte! Comproveu acuradament les correccions! I si us ocorre algun dubte, si no entenen alguna de les correccions que hi fet, envieu-me noves proves del Capitulo X. Fixeu-vos-hi bé: s'ha afegit el condicional als verbs anar (§ 70), estar (§ 74), fer (§ 75), poder (§ 76), tenir (§ 78), venir (§ 79), veure (§ 80) i voler (§ 81) i s'han modificat els §§ referents al condicional en els verbs aver (§ 71) i ésser (§ 73). Per l'amor de Déu, que no deixi cap errada! Oh a conservar els espais entre verb i verb!!

Us saluda afft.

P. Fabra

Ordre de collocació dels articles

1r — L'obra dels nostres descastellanitzants ... Quartilles 55, 56, 57, 58

2n — El dmcs causal. I ——— 1, 2, 3

II ——— 10, 11, 12

3r — La combinació pronominal els-hi ——— 16, 17, 18, 19

4t — Traducció de l'expressió relativa castellana el que ... 49, 50, 51

5è — ~~Qui~~ i ~~el qual~~ SUPRIMIT !!! ——— 51, 52, 53

6è — L'article neutre ——— 19, 20, 21, 22, 23

7è — Les preposicions atones davant de la conjunció que

(L'original d'aquest article, que no va arribar a publicar-se, el teniu tu)

8è — Les terminacions ució i ució ——— 7, 8, 9

9è — Catalanització dels adjectius en undus ——— 30, 31, 32, 33

10è — Formes verbals gutturalitzades ——— 12, 13, 14, 15, 16

11è — Les formes veiés i veges ——— 68, 69, 70

12è — Intrusió de les formes valer i valdre I ——— 39, 40, 41, 42, 43

II ——— 43, 44, 45, 46

III ——— 46, 47, 48, 49

13è — Els nostres savis (Aquest article aparegué en dos num. del Poble Català setmanari, per això al febrer)

14è — Una llei d'escurçament ——— 53, 54, 55

15è — Les noves gramatiques didàctiques I ——— 64, 65

II ——— 65, 66, 67

16è — El diftong francès oi ——— 58, 59, 60

17 (1) 1907

x Conservació de la x en els mots d'avui com apioma, convepe, òxid, exemple, inexacte; i adopció de ix per a la x palatal davant de a, e, o, u: baix, caixa, aixella, peix, coixa, ramixa.

Aprovat per unanimitat!

qu Escriure q i no pas c davant ua, ue, ui, uo. Ex.: quatre, eriqüent, quocient. Excep.: ls els derivats de cua i en els mots que tenen c en llatí, tals evacuar, conspicu. Observ.: inic, fem. iniqua; oblic, fem. obliqua. Conservar la u en quantitat, qualitat, quocient... Relatgar les grafies corauta (per quarauta), coresma (per quaresma)... Aprv. per unanimitat

ge, gi Davant e, i, s'escriurà per regla general g: geni, gebrar, gelat, ginesta, àngel, metge, viatge... Excepció: ls els mots que tenen j en llatí, s'escriurà j: Jesús, Jerusalem, objecte, subjecte, injectar, projecció... Aprv. per unanimitat

I en els plurals i derivats dels mots en -ja i en les veus dels verbs en -jar? (tremuges o tremujes? menjes o menges?

(Va proposar-se per los facultatius)

m, n En síllaba inversa s'escriurà m i no pas n: 1º Davant de m: immens, commoure, emmagatzemar.— 2º Davant de f: càmfora, triomf, simfonia, amfiteatre, nimfa. Excepció: ls prefixes in, con, en: infructuós, confondre, enfortir.— 3º En el prefixe circum: circumstancia, circumferencia, circumvolució.— Se conservarà ls noms tradicionals mpt, mpc: redemptor, prompte, sumptuós, redempció, consumpció... Aprv. per unanimitat

S. In les paraules eruditas s'escriurà rigorosament ss o SS segons el llatí present ss o SS (o el grec ss o SS): rebutjades doncs lexidiadament grafies com sdhessió, entussiasme, cantèssim, etc. Anàlogament no s'escriurà mai trans- sinó trans-: transacció, intransigent... Aprv. per unanimitat

h 1. h etimològica (ex: home, hora, ahir, prohibir, vehement, inexhaurible): se conserva (per ara[1]). Aprv. per majoria

2. h signe d'una consonant desapareguda (ex.: rahó, traduhir, fihar, tihó): se suprimeix. Aprv. per majoria

3. h mer signe de pronuncia dissillàbica (ex.: atribuhir, continuhi, cauhen): se suprimeix Aprv. per unanimitat

4. h final (ex. poch, llarch, amich, pràpich): se suprimeix excepte en els cognoms i noms geogràfics (Lluch, Vich) Aprv. per majoria

[1]Obs. Segueixo creient que la supressió de la h etimològica (ja adoptada per diferents escriptors. Notem que en els diaris son freqüents grafies com vehement, proibir etc) seria una gran millora de l'ortogr. catalana (desauria una dificultat inútil quan tantes n'hi ha d'ineludibles: ortografia de la e àtona, de la b, de la g, etc. V., en el 1r Congrés de la llengua catalana, la meva comunicació sobre la lletra h. Observeu que's tracta d'una simplificació ja realitzada en italià i rumanès,). Hs que creuen que realment ho es, però que per ara convé conservar la h (per ésser, per exemple, millor entesos pels estrangers), els direm que ara perdem una magnífica ocasió d'intentar la dita supressió, que serà tant més difícil com més tardem a proposar-la

2)

-g, -d, -b finals. S'accepten en els mots erudits que tenen g, d i b en llatí (o en grec γ, δ, β): pròleg, demagog, àcid, àrid, monosíllab, verb.

Appr. per manimitat {un cop accep-tada la supre-sió de ch final

Mots populars. Els mots com amic (de amicus), prat (de pratus), de rebutgen -g, -d, -b (malgrat amiga, prada, pradera) els mots com llarc (de largus), sord (de surdus), s'admeten -g, -d, -b: llarg, sord

Appr. per manimitat

Obs. Abans d'acceptar l'última regla, caldria fer una llista completa dels mots els quals afecta (l'ortografia tradicional dels quals es amb -ch, -t: llarch, sort). Des de ara opino que cal escriure sistemàticament amb -c la 1ª persona del singular del present d'indicatiu: prenc, tinc etc i adhuc prec (de pregar), navec (de navegar) etc.

ç. S'escriurà ç i no s o ss en representació de c, cĕ, tĕ, llatins: dolç, feliç, penaç, creixença, força, calçar...

Appr. per manimitat

Els mots d'origen àrab o no clàssic? Repeteix aquests mots solament si hi ha el degüent acord: No s'escriurà mai ç inicial sinó s-: sucre, sofre, safrà, Saragoça. Però: arròs, gos, açotar etc?

ig, tg. En fi de dicció s'escriurà tx en els mots els derivats dels quals presenten tj: despatx, esquitx. En tots els altres casos s'escriurà -ig davant de a, e, o, u i -g davant de i: maig, lleig, mig, boig, puig. Alguns van emetre l'opinió que calia escriure -g o -tg segons els derivats. Així: boig a causa de boja, bogeria, però mitg a causa de mitja, mitjà, mitjangar. Aquest criteri està en oposició amb el que s'observa en tots els altres casos semblants: el mateix escrivim amb c poc (poca, poquet) que groc (groga, grogor), el mateix escrivim amb s anglès (pl. anglesos) que progrés (pl. progressos); doncs el mateix podem escriure g en mig (f. mitja), lleig (f. lletja) que en roig (f. roja).

ph, th, ch, rh, y. Se rebutgen aquests símbols etimològics (et. greco-llatina) reemplaçant-los per f, t, c (o qu), r, i: així, filosofia i no pas philosophia, teoria i no pas theoria, psicologia i no pas psychologia, ritme i no pas rhythme...

Aprr. per majoria: amb una excepció i els mots que s'hi trobin en el cas de chor (francès chœur), perquè no s'confongui amb cor (fr. cœur) Se'n farà esment d'aquesta excepció

l-l Cal conservar la l doble tradicional, transcripció (a través de mots erudits) de ll llatina o de λλ grega. Ex. illustre, collegi, intelligent, síllaba, idilli. — Adhuc la conservació de la l doble, cal buscar un nou símbol per al só de l palatal (en mots com gallina, cavall, lladre) reservant el símbol ll per a la l doble. Aprv. per unanimitat

Però mentre ll serveixi encara per a la representació de la l palatal (a l'adopció del nou símbol o símbols ha de precedir un detingut estudi del problema i un període de prova del símbols o símbols proposats), com representarem la l doble?

Se manifestaren dues tendències: I Emplear ja des de ara ll. Així: illustre, intelligent, etc. (al costat de gallina, alletar) II. Separar les dues l, proposant els uns l·l, els altres l-l (o l·l amb guió vertical)

La solució I té l'inconvenient de prestar-se a errades de lectura en paraules poc corregudes o en mots com metal-lurgia, cristallografía (que han d'ésser amb l doble) al costat de metall, cristall (amb l palatal). La segona solució té l'inconvenient de donar als mots l'aspecte de compostos no sent-ho i obtenint l'ésser una solució interina mentre la solució I és ja la definitiva

Jo crec que l'Institut podria adoptar des de ara la solució I, però deixant en llibertat, adhuc als seus membres, en les publicacions que no siguin de l'Institut, per a escriure el signe

que·ls semblí més convenient; però mai per a escriure l

tz. El català migeval transcriu ç per tz sempre que

pot, en fer, entre vocals. D'aquí: dlàtzer, horitzó, agonitzant,

martiritzar:. (tz intervocàlica existía ja en català en mots

populars: setze, tretze, sutze...). La principi de dicció, essent

tz inicial estrany al català, la transcripció era z: zel.

Les paraules en què·l català modern presenta s sonora

o sorda en representació d'una ç intervocàlica son caste-

llanismes: de organiza, civiliza castellans se n'han

tret organisa, civilisa catalans paral·lelament a

riqueza cast. = riquesa català, etc. i de trapecio, azo-

ado castellans se n'han tret trapeci, açoat catalans

paral·lelament vicio = vici, azotar = açotar. La questió

d'intentar la catalanització de tots aquests mots in-

troduint-hi la tz, transcripció tradicional de ç inter-

vocàlica. Se proposa, doncs, transcriure sistemàticament

la ç per tz entre vocals i per z en els altres casos:

horitzontal, civilitzar, trapetzi, atzoic; zel, zèfir,

zona, zigomàtic, zitzania....

Aprv. per majoria: amb

la següent modificació: en les paraules, compostes d'un

mot

~~prefix~~ acabat en vocal i un mot començat amb z,

s'escriurà z i no tz. Així: azoic i no pas atzoic,

paleozoic, etc. Jo m'oposo a aquesta reducció de tz en z: la composició se fa en realitat entre els mots grecs (en grec) [illegible], d'on neix un mot grec amb Ζ intervocàlica: Segons el principi general de transcripció del so grec Ζ (que es transcriurà per tz sempre que sigui possible), els mots en qüestió han d'escriure's amb tz: atzoic, paleotzoic

i, y. I Conjunció provinent de et llatí, escrita en català antic e. S'escriurà i i no pas y: cap i peus, no cap y peus. Aprv. per majoria {Excepten els cognoms: Duran y Bas

II. Ortografia de la i asil·làbica davera de vocal. Ep. noĭ, noĭa, reĭ, reĭna. Actualment hi ha dos sistemes:

i: noi, noia, rei, reina
y: noy, noya, rey, reyna

} No's va arribar a cap acord, però predomina entre els assistents el criteri d'adoptar la i.

Ob. Per a la resolució d'aquesta qüestió no s'ha de tenir per res en compte el so més o menys vocàlic, més o menys consonantic que pugui tenir la i: si's creyés que l'existencia d'una i consonant exigeix l'emplea d'un signe nou (y i no i), llavors seria qüestió d'inventar-ne un de nou per a la ŭ consonant en mots com cuĭen, duĭen, etc. d'únic que cal tenir en compte

son els aventatges que pugui tenir l'adopció de la y sota el punt de vista de lectura, ens diu, s'ha de mirar bé què es preferible:

— o indicar la pronuncia monosillàbica per ay, ey, oy, uy, iy i la dissillàbica per aï, eï, oï, uï, iï

— o bé indicar la pronuncia monosillàbica per ai, ei, oi, ui, ii i la dissillàbica per aï, eï, oï, uï, iï (en els casos en què no vingui ja indicada per l'accent: veí, traís etc.)

Abans de decidir-se per l'una o l'altra solució cal tenir en compte les mots savis com heroic, hebraic, benzoic, paraboloide, metalloide i anàlegs, mots en els quals creu del tot inadmissible la y. »

Convé notar que el canvi de la y en i l'han fet totes les llengües llatines: p. roy, poytrine[1], anni roi, poitrine; italià aiuto, anni aiuto; portuguès peyto anni peito. Sols el castellà conserva rey tot escrivint reina (abans reyna). Convé també notar que els antics, no sols escrivien rey, reyna sinó oÿnt, traÿr, de manera que l'empleu de y pera indicar la pron. monosillàbica és modern.

---

(1)- El francès conserva y per indicar dues ii: payer=paiier

no tradicional

fets:

amb, 1 La llengua parlada no coneix altra forma que amb (pron. amb, am, en...): ab se sent tant sols en comptats indrets (on també's pronuncia tabé en lloc de també). La pron. amb en antiga, com ho prova 'l trobar-se algun cop la grafia amb, i la grafia abdos representant ambdos (de ambe + duos) —— La llengua antiga escriu (quasi) exclusivament ab; en la 1ª època del renaixement literari, s'escriu exclusivament ab; avui s'usen ab i amb, comptant aquest (introduit fa més de 20 anys) amb un gran nombre de partidaris, que cada dia va augmentant. [El divorci entre la llengua escrita (ab) i la parlada (amb) se degué probablement a la repugnancia general a canviar la grafia dels monosíllabs (ab es anterior a amb) a l'existencia de la preposició llatina ab (que, per altra part, té cap relació amb el nostre ab, que prové de apud > abu > ab i amb adjunció d'una nasal) > amb. L'adjunció d'una nasal en fet pregüentísim, presentant-la una infinitat de formes literaries.]

Per evitar el dit divorci (tenint en compte que la pron. amb en general i igualment antiquíssima, i que la pron. ab es de difícil i no desitjable reintroducció) es proposa l'adopció de la grafia amb.

Aprovat per gran majoria

Accent gràfic. Se proposà el següent sistema (provisional):

I. Quan per les regles d'accentuació, calgui accentuar una a, una e oberta o una o oberta, s'emplearà l'accent greu (`); en els altres casos, s'emplearà l'accent agut (´)

II. S'accentuaràn els aguts acabats en vocal tònica o en vocal tònica seguida d'una s o d'una n: replà, café, diré, digués, entén; però: extens, infern, animal, animals, sonor, direm, dormiu, menjeu, museu, museus

III. S'accentuaràn els paroxítons acabats altrament que en vocal sillàbica seguida o no d'una s o d'una n. Ex.: fàcil, díptер, pròleg, exàmens, anàvem, anàveu. Però: pare, pares, menja, menjen, canvi, ingenu. -β S'accentuaràn els mots com estudía, traspúa, estudíes, però no els mots com Ucrania, Ucranies, ingenua.

IV. S'accentuaràn tots els esdrúixols: època, física, solípede, fórmula, èpoques ...

Aprv. per unanimitat.

Respecte als mots com bóta i bóta, vèncer i véncer, món i mon, pèl i pel, etc., s'acordà per majoria que la secció filològica n'estudiés la llista completa abans de fixar-se l'ortografia definitiva: la d'endemig, s'accentuarien els que's creguès indispensable per la claretat.

Algun proposaren accentuar-los tots.

an. Se proposà que's tendís a eliminar la preposició an (que no es més que un en dispreçat, no distint sinó gràficament de la preposició en), escrivint, per ex., jo la donaré a ell i no pas an ell } No's va arribar a cap acord
En el cas d'adverbis an, no s'escriurà mai a n' ni a-n, sinó an. Aprr. per unanimitat

Apòstrof posposititu. Davant de vocal, s'escriurà sempre a l', de l', per l' (a l'avi, per l'avi; no: al avi, pel avi) Aprr. per unanimitat

Guionet. Se separà, mitjançant un guionet, el verb dels pronoms àtons apipats. Així: anau-hi, fem-ho, cull-la, absol-la, mirant-te, vagi-se-n'hi, [illegible]

Aprr. per gran majoría ----> Posteriorment a aquest acord, la secció de filologia (amb assistencia de mossen Alover, Carner, ms. Gaudar i Fabra) va acordar proposar la substitució del guionet per l'apòstrof en el cas de seguir al verb una forma enclítica (asil·làbica). Així: miri's, faci'n, perdre'ns, digui'ns-ho (en lloc de: miri-s, faci-n, perdre-ns, digui-ns-ho...)

Insistexo en la conveniencia de separar el verb dels pronoms apipats (cosa que ja fa tothom en casos com absol-la, cull-lo) puix això evita nombroses confusions i facilita

la lectura de moltes combinacions. (Ep.: rentiʼs = lavez-vous i rentis = (que) tu lanes, parliʼn = parlez-en i parlin = (qu') ils parlent, diguiʼns-ho (pron. díguinzu) i diguin-sʼho (pron. díguinsu), donant-tʼho i donant-ho)

Apòstrof prepositiu. Ortografia de les formes asil·làbiques enclítiques (m en no m coneix, ls en jo ls conec, etc. en què's tracta d'una supressió de vocal igual a la que va transformar témet) llatí en tem català, o málos en mals: me i m catalans provenen amdós directament de me llatí: aquest degons les circumstancies dóna me o m; posteriorment apart m, generalitzant se en detriment de me, produeix em [per analogia amb no m coneix, se produeix m coneix, o dir em coneix])

Sistemes ortogràfics examinats:

1. nom, jols, quens.... Rebutjat per manimitat
2. noʼm, joʼls, queʼns.... (1)
3. no s, jo ls, que ns.... Rebutjat per majoria
4. no-s, jo-ls, que-ns.... Rebutjat per manimitat
5. noʼs, joʼls, queʼns.... Rebutjat per majoria (?)

Abandonat el sistema antic (1), sʼadoptà'l 2. Posteriorment alguns autors han abandonat aquest sistema perque

(donat el valor que sol atribuir-se al'apòstrof: signe d'elisió d'una vocal catalana, per exp.: m'aconsola per me aconsola), escrivint 'm, 'ls, 'ns, etc., semblà valer-se indicar que aquestes formes provenen de em, els, ens, etc. (formes precisament posteriors a 'm, 'ls, 'ns, etc. i que molts no admetien!) [Per això matiep alguns autors de la renaixença escriviren no m', jo l's, que n's, es dir, m' de me, l's de los, etc.]. D'aquí els sistemes 3, 4 i 5. El sistema 3 semblà el més racional (donat l'origen de les formes asil·làbiques en nom, jo ls, etc.), però va contra les nostres hàbitats (ep. les altes llengües llatines i germàniques) d'escriure consonants soles, sense l'apoi d'una vocal o d'un signe qualsevol. El sistema 5 es l'empleat en les edicions modernes de textos provençals, al despit de les antigues contraccions (nom, tal, etc.), però molts consideren com una complicació l'empleu simultani de l'apostrof (m'aconsola) i del punt (no·m coneix) i que, ja que's convé a posar un signe davant de m, ls, etc., es preferible que aquest signi l'apòstrof, que en aquest cas passa a esser el signe indicador de la dependencia fonètica existent entre m, ls, etc. i el mot precedent (ja que no el signe d'una elisió).(1) Així, sense que's pregués cap acord, se manifestà al final de la sessió una tendencia en favor del sistema 2

Potser sí que es, en efecte, preferible emplear un mateix signe (anteposat o posposat) per a les formes asil·làbiques enclítiques i proclítiques (no'm, m'ha), però crec que cal limitar extraordinàriament l'empleu de les formes 'm, 'ls, 'ns, etc. En efecte: abans d'adoptar una solució definitiva sobre l'empleu de l'apòstrof prepositiu, caldria aquilatar algunes qüestions de què no's va per ara molt lluny en la primera revisió:

I. Una qüestió íntimament relacionada amb l'apòstrof prepositiu és la de l'admissió de les formes dites reforçades em, els, ens, etc. La llengua antiga, en general, no coneix sinó me i m, te i t, etc.; la llengua parlada presenta me, m i em, te, t i et. En la primera època del renaixement literari, em, et, el, etc. son generalment rebutjades; després s'ha proposat la seva adopció, i avui son molts els que les empleen; però, mentre el, els, ens, en son d'un ús general, les tres formes em, et i es son apenes usades (repugna avui em per me [cast. me, portuguès me, francès me, italià mi] i per altra part sembla menys necessari que el o ens, puix me sents és menys dissemblant de em sents (de la llengua parlada) que lo sents de el sents:). Ara bé, havent-se ja adoptat per tothom el, els, etc., no hi ha cap raó per a no

acceptar em, et i es, fent-ne un emplen tant rotes com el que's fa de el, els, etc. Les formes reforçades (el mateix em, et i es que el, els, ens etc.) son ben dignes d'esser elevades definitivament a literaries, no sols per la seva extensió i importancia en la llengua parlada, sinó pel seu origen, degudes com son a una tendencia d'uniformació ben dins del genii de la llengua (que tenia de preferir, passada a uniformar, m a me, t a te, l a lo; d'on: em, et, el etc.)

II. Heus-aquí una cosa que moltissims ignoren: la regla (d'en Bofarull, etc.) segons la qual, davera de vocal, me, te, etc han de canviar-se en 'm, 't, etc., no la segueix pas el llenguatge antic, que davera de vocal sonant me, te, etc i no pas m, t, etc.: davera de certs mots (yo, no, e...) emplea normalment m, t, etc. (yom, not, ens...) (pero també yo me, no te...), però en la majoria dels casos emplea me, te, etc. adue davera de vocal (lo pare me deya; no: lo parem deya). Inviure sistemàticament lo paré'm deya (Bofarull) constitueix una innovació i es en certa manera un regeneixement implicit de la forma em, essent la generalització de 'm un apart cas una conseqüencia del canvi de me en em: ha català antic la diferencia entre la forma sillàbica (me); la forma asillàbica ('m) a grossa; empleant la primera (yo te veig)

la frase té una síl·laba més que empleant la regna (yot veig); en el català actual (amb el seu em) la diferència és petita; al substituir-se la forma me per em, (paral·lelament a lo fill me deya > el fill em deya) un l'avi me deya passa a l'avi em deya, i de l'avi em deya a l'avi 'm deya no hi ha sinó un petit pas, pronunciant-se l'un o l'altre segons la major o menor rapidesa, èmfasi, etc. de l'enunciació, dels hàbitats de pronunciació del qui parla, etc., de la mateixa manera que carbó encès es pronuncia, adés carbòncès, adés carbónčès. Ara bé, l'elisió de la vocal en em deya és un fenomen dels que la ortografia se desentén, puix una transcripció rigorosament fonètica portaria a dugues grafies arbitràries 'm deya i em deya (desfigint tot precepte): de la mateixa manera que ningú pensa a diferenciar gràficament carbóncès de carbóncès escrivint el primer carbó'ncès i el segon carbó encès, no cal pensar a diferenciar les dues pronuncies possibles l'aviemdèya i l'avindèya escrivint, adés l'avi em deya, adés l'avi'm deya. Això explica la regla d'en Bofarull (etc.) [ell que no admetia em, et, el, etc.] adoptant sempre 'm (adue en aquests casos en què els antics empleaven sovint me). Però, ad-

meses em, et, el, etc. sería preferible l'empleu de em, et, el, etc. al de 'm, 't, 'l, etc., limitant l'empleu de 'm, 't, 'l, etc. a aquells casos en què l'mot àton i la paraula anterior constitueixen un tot indescomponible, entenent-hi intima unió no sols fonètica sinó sintàctica, per exemple, en casos com mira'm, me'n vaig, etc. — Tenim (en el supost que s'acceptin em, et etc.) dos casos extrems: 1º. L'un cas, en què tots escriurien em: Maria, em vols dir què tens? (octosíllab). Maria, me vols dir què tens faría 9 síllabes.— 2º. L'altre cas, en què tots escriurien 'm: Maria, dóna'm això (que pus fa poc tothom escrivia: dónam això!). Ara bé, adhuc 'm i em darrera de vocal, en gairebé tots els casos escriurem em com en el 1r cas i en quins casos 'm com en el 2n: quan el mot àton i la paraula anterior formen un tot inseparable, hauriem d'emplear 'm; però quan no'l formen, quan es per conseqüent possible l'intercalació d'un mot, d'una pausa, llavors hauriem d'emplear em (sens que aquesta grafía exclogués la pronuncia m, com carbó encès no exclou la pronuncia carbóncès. (Ja tothom escriu ahir el vaig veure pronunciant ailvaig veure)

REGLA

Podria donar-se la següent regla: La forma del pronom

del mot àton es en general independent del mot anterior: així, els llibres, portin els llibres, porti els llibres, els papers i els llibres ... [Noteu que, en les publicacions modernes, ja'n trobeu nombrosos exemples de el, els, ens davant de vocal!]

D'ara amb endavant explicarem els casos en què, davant vocal, caldria emplear 'm, 'ls, etc.

EXCEPCIONS

Vet-aquí les excepcions que no ofereixen dubte:

1ª. En les combinacions de verb i pronom: mirem-m', portil, perdre't, fondre'ls, portin-ho....

2ª En les combinacions de dos o més pronoms àtons: mén dóna, tel porta, se'ls treu ....

3ª En les combinacions de preposició i article (recordem les contraccions al, del, pel): sobre'ls assumptes, sense·l permís, desde'l dia....

A aquestes excepcions se n'hi hauria potser d'afegir una altra prescrivint 'm, 't, etc. davant de certs adverbis (no, per exemple) i potser algunes monosíl·labs (yo? tu? que?), la llista dels quals s'encarregaria de fer la secció filològica (en el cas d'haver aprovat el sistema d'apostrofació proposat: sistema que, en les línies generals, compta ja amb l'aprovació de ms. Alcover, a Carner i en Fabra)

III. Els antics, paral·lelament a me i m, te i t, etc (me coneix, nom coneix), escrivien hi i y, ho i u (hi

vaig, noy vaig ; ho faç, nou faç). En els mateixos casos que empleam 'm per me, 't per te, etc., emplearem 'y per hi, 'u per ho ? (vagi'y, portau) — Per als catalans orientals no hi ha cap inconvenient a escriure sempre hi i ho, puix les grafies vagi-hi, porta-ho son compatibles amb les pronuncies vàgiy i pòrtau (Cp. jo obria, pron. jòubria); i modernament (pus ara fa poc) així s'ha fet : hi i ho han passat així a esser epitets de forma invariable com son li i les. Però acceptarán aquesta uniformació aquells qui pronuncien distintes la u i la o àtones i pronuncien, per consiguient, ho=o i 'u=u ? (Valencians, mallorquins, lleidatans...). Es clar que podrien acceptar-la (tot separant-se dels antics) establint la següent convenció : ho s pronuncia u quan se pron. formant diftong amb la vocal anterior. Però mentre no acceptin aquesta convenció,

porta-ho es una grafia dialectal, portal·la a la sola grafia nacional.

carta de Prudenci Bertrana
portal de Sempere Miquel
" de Pau Vila
" C. de Montolin

L T U R A

Publicació **Lectura**

Direcció

—

Sr D. J. Casas-Carbó.

Molt estimat amic: En pocs dies "El Poble Català", a un preu molt reduït a la venda els darrers 250 exemplars de 2a edició del "Tratado, ha agotat les existències y com que a diverses vegades m'han demanat per mes llibre he resolt fer una segona edició tot-lògich, de l'estil en l'altre, amb que el públich se li' reflecteix aquest entusiasme que certament no se pas amb que atribuirlo.

Vosté coneix l'obra y en la seva llibreria deu tenir algun exemplar aixís fareu el favor de dirme en quines condicions

l'editarien. El libre trigarà
molt tindrà que estar llest
abans dels primers dies de Juny
car despres ve el molt temps
bes a la neuta. Tambe fora con-
venient que l'hagen de l'exemplar
uns passes de 6 pels y millor que
sigués durant la passera.

No m'atreveixo que l'edicio sigui
modesta mentres tingui gusto
d'aixó no cal gastar tanta
de. No tindrà gran tiratge
exemplars;

Esperan la resposta q'envia
una cordial enhorabona per aque
endreça,

P. Barrau

Girona 15-V-911

J'éditerien. Et Victor Hugo
serait tendrie que notre Victor
Hugo dans deux jours nous
ait fait parvenir et nous le
lise la veille. Tandis que
vraiment que le Jean de l'eau
ne passe pas 6 voix y mettre
projet dans la poche.

Voilà ma fin est que j'adresse
mes dessins mercredi soir à
Victor Hugo à Jersey
de sorte Victor Hugo les ait
demain.

Espérant [illegible] réponse

El Escorial
Biblioteca del Monasterio

140

14-16-10

Tarjeta postal
Correspondencia
Dirección
Fot. Moreno
Hotel Miranda Escorial
14. NOV. 10
MADRID
14. NOV. 10
MADRID
10 Cs
D. Mario y Casas
Rambla de Cataluña
Barcelona
D. Mario y Casas
Amics meus. Ahir
una noticia agra-
dable y fet ben
trist ¡ay! que ¡16!
fotografias de mitja
dotzena superbes masas
artificialment parlant.
Aquests temps cal
de veure. Vostre
Hasta pronto Miguel

He escrit a "Vallfogona" demanant
noticies dolentes del assumpte.
Com'é ni se trova aqui cap persona
vinguda, li he de venir escrivint

Dijous

Pilar

1 Agost 1910.

L.767045

TARJETA POSTAL

10 Cts

BARCELONA
24 10
GERONA

A D Joaquin Casas Carbó

Librería "L. Avens"

Rambla Cataluña = Barcelona

En este lado se escribe solamente la dirección.

Molt Senyor meu. 142

Vs hi agradiria que lo
mes aviat possible un
digueson si existeix una
publicació de l'Atlàntida
y del Canigó en castella y
francès albora, y cas de que
existeixi el preu. - També
desitjo nota de lo que
tingui en Fold. lare ca-
tala, especialment can-
çons humorístiques per
Murera.

Cum Dª reverencia-

Adresse de l'expéditeur. - Texte.
Adresse des Absenders. - Text.
Indirizzo del mittente. - Testo.

mento per encoberta
queda de M. Alfons

P de Montolin

Cerrière · Champel
Ch. de la Roseraie
60

Préparateur

Carte postale

Union postale universelle.
Weltpostverein. Unione postale universale.

SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA.
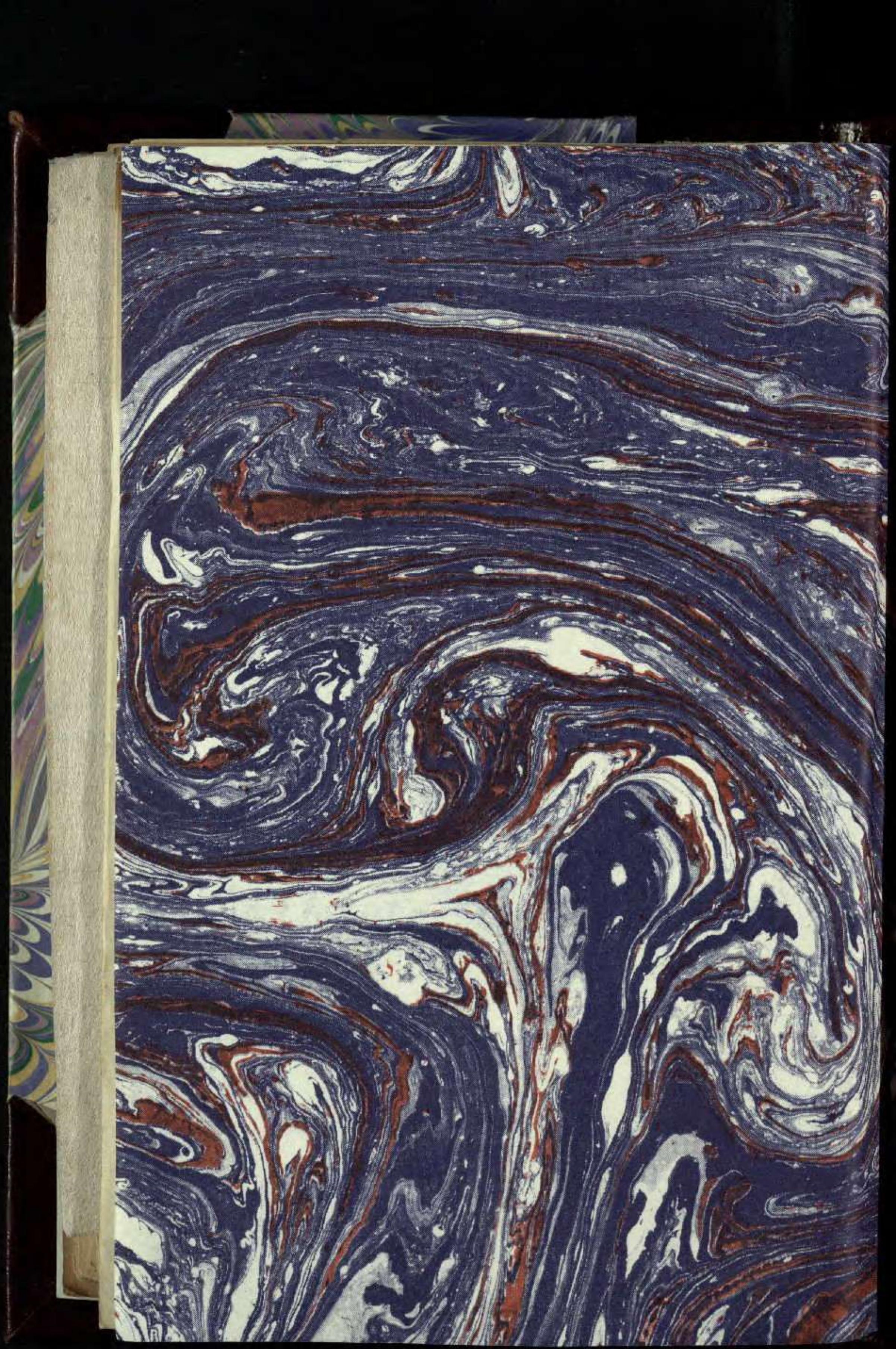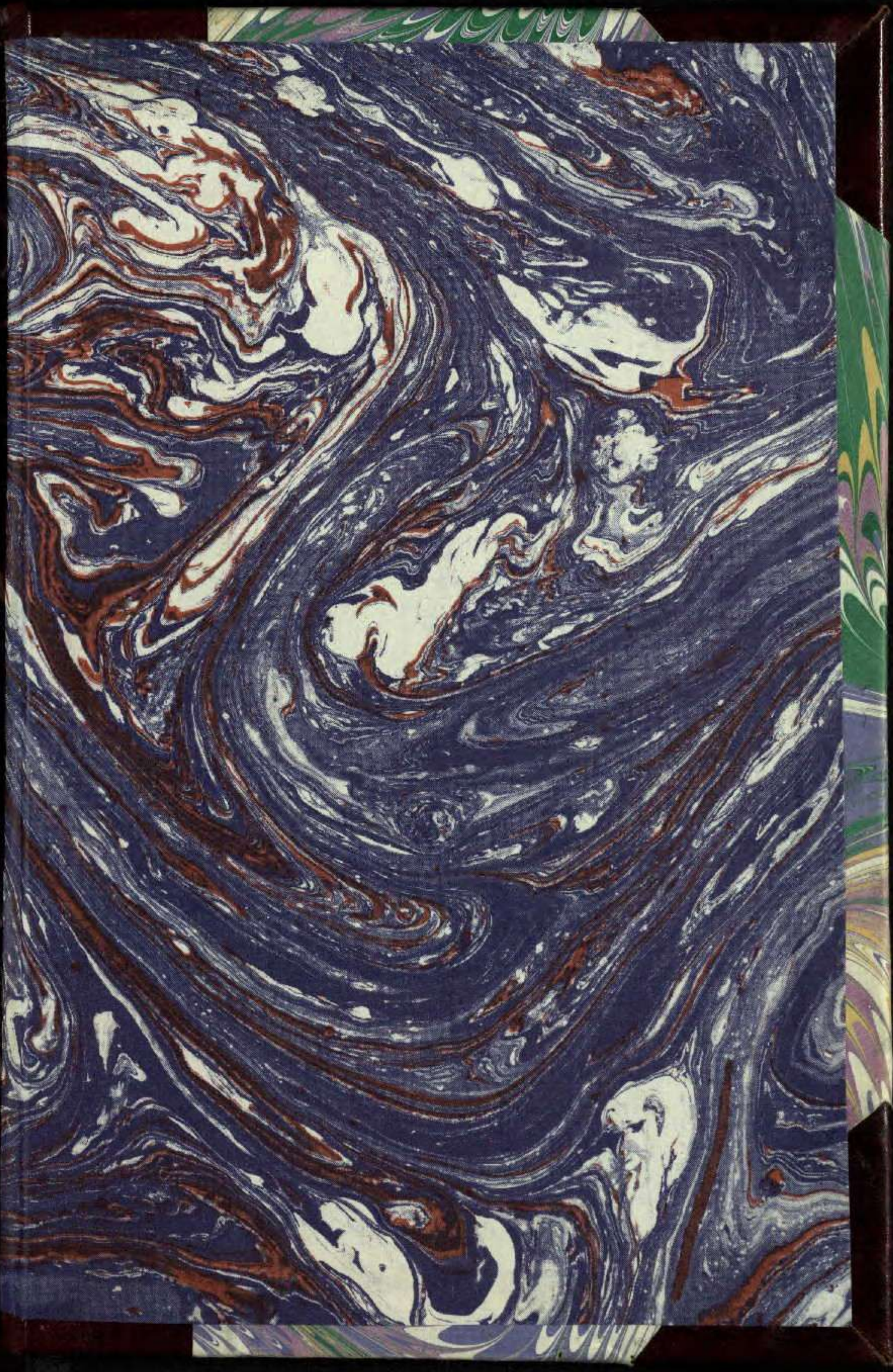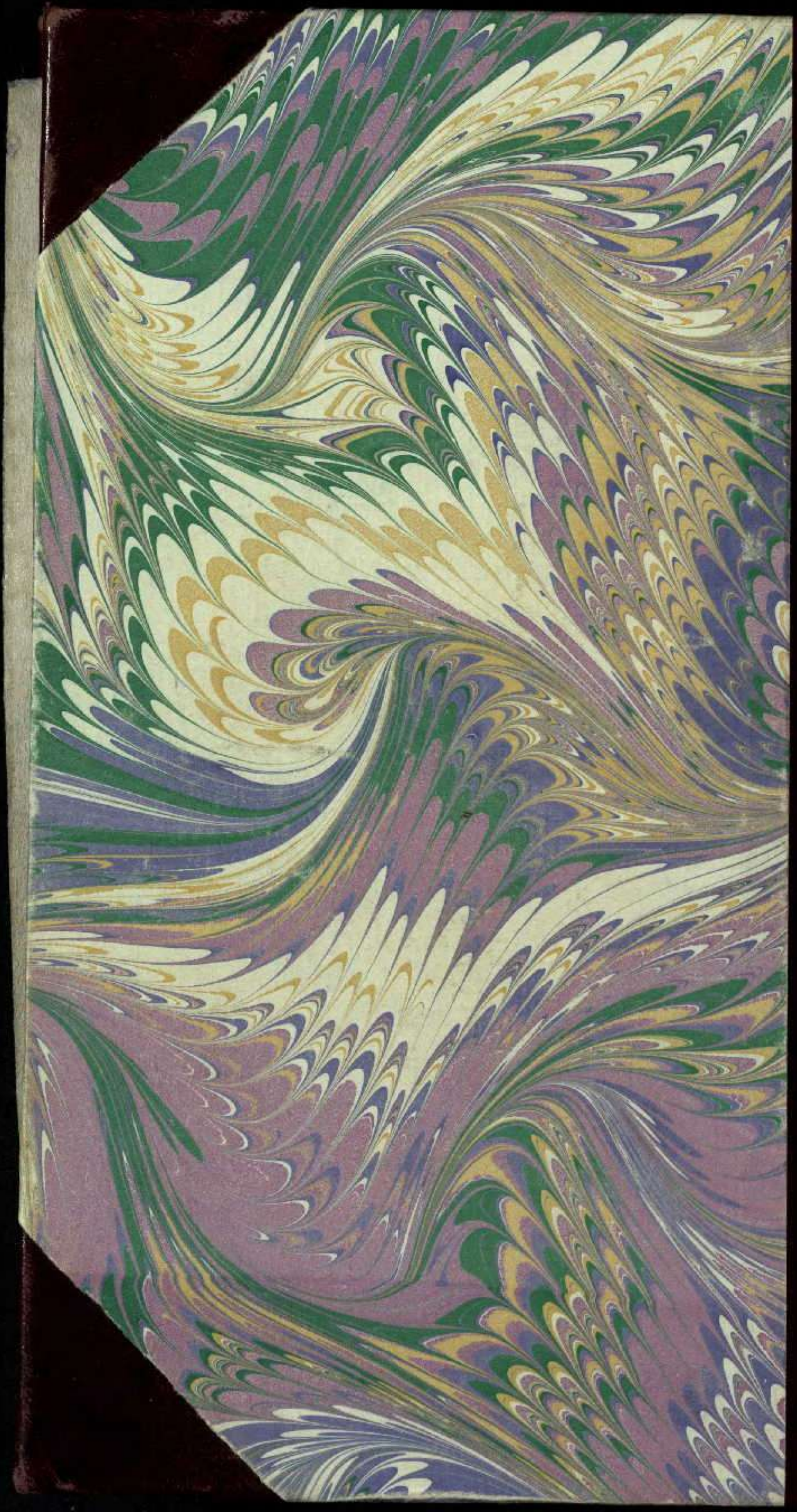
Llibreria l'Avenç
Rambla de
Catalunya
Barcelona
(Espagne)